G. W. KNORRS

VERLUSTIGING

DER OOGEN EN VAN DEN GEEST,

O F

VERZAMELING

VAN ALLERLEY BEKENDE

HOORENS EN SCHULPEN,

DIE IN HAAR EIGEN KLEUREN AFGEBEELD ZYN:

TWEEDE DEEL.

Second Part or Volume

THANS NAGEZIEN, VERBETERD, VERVOLGD, EN MET
EEN GEHEEL NIEUWE NEDERDUITSCHE
BESCHRYVING UITGEGEVEN.

TE AMSTERDAM,

BY DE ERVEN VAN F. HOUTTUYN.

M D C C L X X I.

1771

VERZAMELING

VAN ALLERLEY BEKENDE

HOORENS EN SCHULPEN

IN HAAR EIGEN KLEUREN.

TWEEDE DEEL.

EERSTE PLAAT.

Gelyk de Natuur onbepaald is in haare Voortbrengzelen, zo zyn 'er ook naauwlyks vaſte onderſcheidlngen te maaken, ten opzigt van de Geſlagten der Schepzelen. Iemand, die de Kenmerken van het eene neemt, zal eene geheele verſchillende verdeeling maaken, dan iemand die dezelven afleidt van het andere. In de Hoorens volgt men gemeenlyk de uitwendige Geſtalte, doch dezelve verandert dermaate trapswyze, dat zig dikwils de paalen van het eene Geſlagt over die van het andere uitſtrekken: zo dat men daar door in verwarring raakt.

In de verklaaring der Zevende Plaat, op bladz. 12, hebben wy de Kenmerken der Tooten (*Volutæ*) die men in 't Franſch *Volutes* of *Cornets* noemt, eenigermaate opgegeven; dat zy, naamelyk, naar een Zwik, Tap of Deuvik gelyken, en dus Kegelvormig zyn. Men vindt 'er veelen, die aan deeze Geſtal-

ſtalte volmaakt beantwoorden; gelyk de Tyger-Toot van de Zeſtiende Plaat en anderen: doch men vindt 'er, wier Zyden, gelyk op de Vyftiende Plaat, een weinig uitzwellen, en, indien het eene end, in dezelven, evenwel vry ſpits uitloopt, terwyl het andere zeer breed is, behouden zy niettemin den naam van Tooten, of worden tot de Tooten t'huis gebragt. De Kroon- en Wolkhoorens leveren daar van voorbeelden uit. Maar, wanneer de zyden, in de langte, byna rond loopen, en de beide enden weinig in dikte verſchillen, zo krygen deeze Hoorens den naam van Rolgelykende Tooten of van ROLLEN; hoewel zy doch van de genen, die men in 't Franſch *Rouleaux* of *Olives*, en in 't Nederduitſch *Dadels* noemt, aanmerkelyk verſchillen.

Die trapswyze verandering openbaart zig in de Afbeeldingen van deeze Eerſte Plaat. De middelſte is een volmaakte Rol, de tweede en derde zyn Rolgelykende, en de overigen voeren den naam van Tooten. Men ziet klaar, dat deeze veel Kegelvormiger dan de drie anderen en inzonderheid dan de middelſte zyn.

Bruinetten. TAB. I. *Fig.* 1, 2, 3.

De laatſtgemelden noemt men, in 't algemeen, *Bruinetten*, en onder dezelven geeft die van *Fig.* 3., aan de benaaming de meeſte eigenſchap. Men onderſcheidt die van *Fig.* 1., door de byvoeging van Geel of Oranje-kleurige, en, om dat de Geſtalte langwerpiger is, wordt dezelve Bruinet-Rol getyteld. Zy komt, wel is waar, de Kuipers-Booren, op 't eerſte aanzien, zeer naby, doch verſchilt daar van, doordien de Mond-opening zig, aan de Punt, niet zodanig verwydt, als in dezelven plaats heeft. Zeer naa ſchynt dezelve overeen te komen, met die, welke GUALTHIERI op zyne Vyfentwintigſte Plaat, by Letter X, afgebeeld, doch verkeerdelyk by de Speldewerks-Toot van RUMPHIUS, Plaat XXXII. Letter P, vergeleeken heeft. De naam (*) toont ook, ten opzigt van de Kleur, een groote overeenkomſtigheid.

Die van *Fig.* 2 verſchilt minder in Kleur dan in Geſtalte, als Tootagtiger of Kegelvormiger zynde, en tevens gegranuleerd. Men betrektze ook wel tot de *Goudlakenſe Rollen*, en die van Letter AA, op de gezegde Plaat van GUALTHIERI, ſchynt 'er veel naar te gelyken. Men zou 'er ook den naam van *Agaat-Toot* aan kunnen geeven.

Die van *Fig.* 3 is, als wy gezegd hebben, eigentlyk de Bruinet, of *Bruinet-Rol*, en verſchilt van de voorgaande meer in Kleur, dan in Tekening, hoewel de Geſtalte ook Rolagtiger en minder Kegelvormig is, dan die der laatſtge-

(*) Cochlea longa, Pyriformis, vulgaris, candidisſima, & Croceocolore nitidiſſime maculata & reticulata (*Rumph.*) Tab. XXXII. Lett. P.

gemelden. Met die van N. 3, op Plaat XXXIII. van RUMPHIUS, welke voor de regte *Bruinet* opgegeven wordt, komt zy grootelyks overeen. De Bruinet-Toot, van N. 4, in dat Werk, die toen in 't Kabinet van den Konstschilder BRONCKHORST, te Hoorn, zig bevondt, is veel zeldzaamer.

Een niet onaartig Tootje vertoont zig in *Fig.* 4. Men geeft 'er den naam aan van het *Net-Tootje*, om dat het geele Netswyze Banden heeft op een witten Grond. Op Letter P, Plaat 12, in 't Werk van D'ARGENVILLE, komt daar van de Afbeelding voor. Deeze Tootjes zyn zeldzaam en van waarde by de Liefhebbers.

Net-tootje. *Fig.* 4.

Wy gaan over tot de drie volgende Afbeeldingen, die in 't algemeen tot de *Klimmende Leeuw-Tooten* behooren. De Tekening der Vlakken, naamelyk, op dezelven, zweemt meer of min naar die, in welke een Klimmende Leeuw op de Wapenschilden zig voordoet. Onder de Tooten van D'ARGENVILLE komt geen zodanige voor; ook niet by GUALTHIERI of BONANNI. In 't Werk van SEBA, Derde Deel, Plaat XLVI. *Fig.* 26, heeft men deeze *Klimmende Leeuwen.* Zy zyn veel dikker van Schaal dan de Net-Tootjes, en verschillen aanmerkelyk in Kleur, gelyk uit deeze Afbeeldingen blykt. Die van *Fig.* 7., komt nader aan de *Schildpads-Tooten*, en mag, om dat de Kringen, aan het dikste end, als gekarteld of getand zyn, wel den naam van Gekroonde voeren. Het Mondstuk zal merkelyk zyn afgesneeden.

Klimmende Leeuw Tooten. *Fig.* 5, 6, 7.

TWEEDE PLAAT.

Gelyk men Sagryn-Hoorens en Sagryn-Tooten heeft, zo zyn 'er ook Schulpen, die om de zelfde reden, naamelyk de ruuwheid van de Schaal, den naam van *Sagryn-Doubletten* voeren. Zy komen, in dit opzigt, wel overeen met de Katte-Tongen van RUMPHIUS, doch verschillen in de Gestalte te veel van een Katten-Tong, om dien naam te mogen voeren: des wy dezelven veeleer *Robbe-Tong* zouden noemen. Wegens de bleekpaarsche Streepen wordt 'er ook, doch oneigen, de naam van Roos-Doubletten aan gegeven: want wy hebben 'er, die dezelve veel meer toekomt. Men betrekt de gene, die hier afgebeeld is, tot de Dunschaalen (*Tellinæ*), die het Scharnier op zyde hebben; terwyl in de regte Katte-Tong-Doubletten hetzelve is aan 't ééne end. Wy zullen die in 't vervolg beschouwen.

Sagryn-Doublet. TAB. II*. *Fig.* 1.

Deeze Doublet is gelykschaalig, doch niet gelykzydig. Haar Schulpen of helften zyn aan de eene zyde volkomen rond, aan de andere zyde loopen zy als in

in een hoek uit. Haar Oppervlakte is meeſtendeels wit, doch het Scharnier Roozekleur, van waar eenige Streepen van de zelfde Kleur, gelykerwys in de Zonneſtraal-Doubletten, naar den Rand loopen, die, wegens de dunheid van de Schulpen, aan de binnenzyde doorblinken. Kleine harde Schubbetjes, die de Oppervlakte bedekken, geeven 'er eene Sagrynagtige ruuwheid aan, waar van zy den naam hebben.

Morgenſter. *Fig.* 2.

Onder het Wapentuig der Ouden was een ſoort van Knodſen, wier dikke enden uitſteekende ſcherpe Pennen hadden, en deeze wçrden genoemd *Morgenſterren*. De Geſtalte van 't Hoorntje, van *Fig.* 2, drukt niet kwaalyk die van zulk een Knods uit, en verſchilt vry veel van de getakte Snippekoppen. Het behoort, wegens de ronde Mond-opening, tot het Geſlagt der Purperhoorens. De Kleur is bruin, met Geel uitgemonſterd. Om dat het uit Weſtindie komt, kan men het de *Weſtindiſche Morgenſter* tytelen.

Getakte Vaas. *Fig.* 3.

Het Hoorntje van *Fig.* 3, is daar van geheel verſchillende, en komt in Geſtalte naaſt overeen met de genen, die men, zeer eigen, Vaazen noemt, behoorende tot de *Murices* of Rotshoorens. Het heeft veele ſtompe Takken, die naar Honds-Tanden gelyken, volgens D'ARGENVILLE, wiens Afbeelding Plaat XIV. Lett. P, veel naar hetzelve zweemt. De Kleur is wit, met zwartagtige Vlakken. Het kan ook tot de Switzerſche Broeken worden t'huis gebragt. Van de geknobbelde Kasketten en getakte Moerbeijen, op de Vyftiende Plaat van 't Eerſte Deel voorkomende, is het grootelyks verſchillende.

Bagyne-Drolletje. *Fig.* 4, 5.

In de verklaaring der Twaalfde Plaat hebben wy geſproken van de Pieramieden of Bagyne-Drollen, en hoe dezelven tot het Geſlagt der Tollen behooren. In 't vervolg zullen wy de eigentlyke Bagyne-Drol beſchouwen, met welke dit kleine, ten opzigt van de Geſtalte en Kleur, eenige overeenkomſt heeft. Het wordt in *Fig.* 4 van ter zyde, in *Fig.* 5, van 't breede end, of van den Grondſteun, die volgens ſommigen het boven-end is, vertoond.

Zee-Tulpen. *Fig.* 6.

Behalve de Eenſchaalige, dat de Hoorens, en de Tweeſchaalige, dat de Doubletten zyn, komen in de Zee ook Dieren voor, welke men, ten opzigt van de anderen, Veelſchaalige kan noemen, en zodanige zyn de Zee-Pokken of Puiſten, die men, om dat de Ooſtindiſche met eenige verandering gekleurd zyn, en ook wel naar een opengaande Tulp gelyken, *Zee-Tulpen* noemt. Zy komen of enkeld, of Troswyze aan elkander gevoegd voor, en dit doetze een Vertooning hebben als in *Fig.* 6, van deeze Plaat. Veel zitten zy aan Schepen, ja ſomtyds op de Rug der Schildpadden vaſt. Ook groeijen zy wel op elkander, zo dat de grootſte als het Voetſtuk der anderen uitmaakt. Die van onze Kuſten zitten veel op Moſſelen, Steenen, Hout en andere Zaaken. De

Heer

Heer Doktor BASTER heeft het Dier, dat in deeze Zee-Pokken huisveſt, in zyne Natuurkundige Uitſpanningen zeer omſtandig beſchreeven en naauwkeurig afgebeeld.

De onderſte Figuur, op deeze Plaat, vertoont de eene helft van een Doublet, de *Ark van Noach* genaamd, en wel in die gedaante, zo als dezelve geheel ruig is door eene Haairigheid, welke men, voor dat zy ſchoon gemaakt zyn, altoos aan deeze Doubletten vindt, en die dezelven dient, om zig vaſt te hechten aan de Klippen. In de verklaaring der Zeſtiende Plaat van 't Eerſte Deel reeds omſtandig van de Arke Noachs Doubletten geſproken hebbende, ſtappen wy hier dezelven droogvoets over.

Ruige Noachs Ark. *Fig.* 7.

DERDE PLAAT.

Hier voor, bladz. 41, hebben wy opgemerkt, dat 'er ten minſte vyf Soorten zyn van getakte Vleugelhoorens, waar van men in 't Eerſte Deel twee, naamelyk de Bootshaak of Duivelsklauw, en de Krab, afgebeeld vindt. Hier komt de derde Soort te voorſchyn, die men, wegens de geknobbelde Takken, *Podagra-Kreeft* noemt. Gedagte Knobbeltjes, eenigermaate gelykende naar die welke ſommige Podagriſten of Jigtige Menſchen aan de Vingers hebben, onderſcheiden deeze Hoorens niet alleen van de Scorpioenen, maar zy zyn bovendien aan de roodagtig paarſch en witte ſtreepen, by de Mond-opening, genoegzaam kenbaar: terwyl de Scorpioenen aldaar geel zyn. By D'ARGENVILLE wordt, niettemin, de naam van *Scorpion* aan deeze gegeven. Van de regte Scorpioen, die RUMPHIUS ook niet ſchynt gekend te hebben, en die wegens zyne ſcherpe kromme Staart aanmerkelyk is, zal men in 't Vyfde Deel van dit Werk de Afbeelding vinden.

Podagra-Kreeft. TAB. III.* *Fig.* 1.

Meer dan eens hebben wy, in 't voorgaande Deel, geſproken van de Mantel-Schulpen, die 'er op verſcheide Plaaten voorkomen. Zy zyn aan de ongelykheid van haare Ooren en ook aan haare platheid kenbaar, doch de Ribben, die van het Scharnier af zig Straalswyze naar den Rand uitſpreiden, geeven de voornaamſte reden der benaaming. De Ooren zyn in deeze, gelyk men ziet, ook ongelyk. De Kleur is rood met een geelen weerſchyn.

Roode Mantel. *Fig.* 2.

Die van *Fig.* 3 verſchilt alleenlyk door de Kleur, en mag deswegen, billyk, den naam voeren van de *Paarſche Mantel.*

Paarſche Mantel. *Fig.* 3.

Geknobbeld Spilletje. *Fig.* 4.

Onder de *Buccina* komt zeker ſlag van Hoorens voor, aan welken men, wegens de regte Punt, die zy aan de Mond-opening hebben, den naam geeft van *Spillen*, in 't Franſch *Fuſeaux*. Zy verſchillen van de Pennen grootelyks, die van het breedſte end al dunner loopen, tot aan den ſpitſen Top, gelyk de Afbeeldingen op Plaat VIII en XXIII, in 't Eerſte Deel, aantoonen. Dit Spilletje is bovendien eenigermaate geknobbeld, doch zo veel niet als dat, het welke D'ARGENVILLE op zyne Tiende Plaat, by Letter L, afbeeldt, daar het in Geſtalte en Kleur, anders, vry wel mede ſtrookt.

Baſterd Bisſchops-Myter. *Fig.* 5.

Op de Zesde Plaat, in 't Eerſte Deel, hebben wy een Bisſchops Myter vertoond. Dit Hoorentje van *Fig.* 5, voert, wegens eenige overeenkomſt van Geſtalte, den naam van *Baſterd Bisſchops-Myter*. Van ſommigen worden deeze ook wel Monniken genoemd. Het is geelagtig met bruine Plekken, en heeft de Mond-Opening wit.

Geribd Spilletje. *Fig.* 6.

Het Hoorentje van *Fig.* 6, behoort mede tot de Spilletjes, en kan den naam van *Geribd* voeren, zynde op een witten Grond, overlangs, met Oranje-kleurige Vlakken getekend.

Geſtippeld Boortje. *Fig.* 7.

Dat van *Fig.* 7, is een *Geſtippeld Boortje*, zynde, op een bruine Grond met veele witte Stippen als beſprenkeld en de Mond-opening, die het heeft, is ook meer bruin dan wit. Het heeft de Schaal zo dun, dat de witte Stippen zig daar door heen vertooneu.

VIERDE PLAAT.

Gekroonde Tepelbak. TAB. IV. *Fig.* 1.

De *Gekroonde Tepelbak* werdt van RUMPHIUS, onder den naam van Gekroonde *Bak* of Kroonhoorn, *Cymbium*, aan 't hoofd van de Tooten, *Volutæ*, geplaatſt. Men kan naauwlyks begrypen, hoe hy daar toe gekomen zy: dewyl de Geſtalte zo zeer verſchilt. Hedendaags plaatſt menze, met D'ARGENVILLE, onder de Blaashoorens, in 't Franſch *Tonnes* genaamd, van wegen haare rondbuikige figuur, en wyde Mond-Opening, die dezelven naar een Bak of Schepper doet gelyken. Ook verhaalt RUMPHIUS, dat de Indiaanen, na dat zy het Dier, daar in op Kolen gebraden zynde, 'er uit gegeten hebben, de Hooren tot een Nap of Hoosvat gebruiken: 't welk zy gemakkelyk kunnen doen, alzo 'er vallen van veel meer dan een Voet langte. De Kleur is gewoonlyk geelagtig rood of uit den geelen, en ſommigen zyn zy zeer fierlyk bruin gebandeerd of gevlakt. De meeſten hebben een Tepelswyze uitpuiling aan den

den Top, die bleeker is of witagtig en 'er den naam aan geeft van *Tepelbakken.* Sommigen hebben, op den rand der buitenfte Winding, een ry van fcherpe Punten, die als een Kroon maakt, gelyk in deeze, en de zodanige noemt men Gekroonde. Ook geeven, deswegen, de Franfchen aan de geheele Hooren den naam van *Couronne Ethiopique* of Ethiopifche Kroon.

Bonte Mantels. *Fig.* 2, 3.

Onder de Mantel-Doubletten komen 'er, zo wel uit Weftindie als uit Ooftindie, die zeer fraay zyn; gelyk de twee in *Fig.* 3, 4, op deeze Plaat afgebeeld, welke men, met reden, *Bonte Mantels* noemen mag. De een is rood en wit, de andere bruin en wit getekend. De twee, van de voorgaande Plaat, zyn ook Weftindifche.

Gevlamde Boortjes. *Fig.* 4, 5.

Onder de Rollen, waar van wy in de verklaaring der Eerfte Plaat fpraken, worden de genen, die van onderen een wyde gaaping hebben, met reden *Kuipers-Boortjes* geheeten, en, die wat klein van ftuk zyn, noemt men *Boortjes.* Twee zodanigen, die op een witagtigen Grond een fterk *Gevlamde* roodagtige of Oranje-kleurige Tekening hebben, worden in *Fig.* 4, 5, vertoond. In de laatfte heeft zulks echter wel het meefte plaats. De andere is fterk gevoord. Zy munten beiden uit, door de dunte van haare Schaal, en zyn uit zig zelve fterk glanzig.

Gevlakt Spilletje. *Fig.* 6.

Het Hoorentje van *Fig.* 6, gelykt veel naar de Bafterd Bisfchops Myter van de voorgaande Plaat, uitgenomen de Kleur; doordien hetzelve rood en geel gevlakt is, op een witten Grond. Deeze Hoorentjes worden van fommigen ook Pennetjes geheten, doch zy behooren eigentlyk den naam van Spilletjes te voeren.

Gegranuleerd Boortje. *Fig.* 7.

Dat van *Fig.* 7, is, wederom, een Boortje en wegens de korrelagtige oneffenheden, waar mede het op zyne Kringen rondom bezet is, kan men het, met reden, een *Gegranuleerd* en Geftippeld Oranje-kleurig *Boortje* tytelen. De Geftalte onderfcheidt het duidelyk genoeg van de Gegranuleerde Katjes.

VYFDE PLAAT.

Bagyne Drol TAB. V.* *Fig.* 1.

De Hooren, van de middelfte Afbeelding op deeze Plaat, voert in 't algemeen den naam van *Bagyne-Drol*, en drukt daar van de Geftalte, volgens het gene

gene wy daar omtrent gezegd hebben, veel beter uit, dan die rood Geplekte Pieramied op de Twaalfde Plaat, in het Eerſte Deel. Het is volmaakt een zelfde met die, welke men op de Een-en-twintigſte Plaat van RUMPHIUS, by Letter A en B, afgebeeld vindt, en by hem de Eerſte is in het Geſlagt der *Trochi* of Tollen. Veel grooter vallen zy, en ook veel kleiner dan deeze Afbeelding. Sommigen zyn ſlegts wit met paarsagtig roode Streepen; anderen, gelyk deeze, zyn boven dien ſierlyk met groen getekend en als Golfswyze gevlamd; het welk daar van ſierlyke Hoorens maakt. Op de volgende Plaat zullen wy ze van onderen vertoonen.

Spelde-werks. Kuſſen. *Fig.* 2.

In het voorgaande Deel, bladz. 12, hebben wy geſproken van de Speldewerks-Toot, aldaar op Plaat VII. afgebeeld, van welke deeze, in *Fig.* 2, alleenlyk doordien zy twee Banden heeft, verſchilt. Zy komt nagenoeg overeen met die, welke RUMPHIUS Plaat XXXIII. Letter Y, het *Speldewerks-Kuſſen* noemt, en wordt door deezen Autheur betrokken tot de Gebande Olyve-Tooten; hoedanigen naam hy, ook, aan ſommige Groene Kaas Tooten geeft. De reden der Nederduitſche benaaming is uit de Tekening blykbaar.

Zilver-Lakens Rolletje. *Fig.* 3.

Fig. 3, vertoont een *Zilver-Lakens Rolletje*, 't welk aanmerkelyk van de Speldewerks-Rollen verſchilt, als ook van de Spookjes, gelyk uit de Afbeelding Letter S, op de Twee-en-dertigſte Plaat van RUMPHIUS, blykt. De Kleur maakt hetzelve van de Goud-Lakenſe Rollen, hoedanig men ſomtyds eenigen van de Eerſte Plaat noemt, verſchillende, zo wel als de Geſtalte hetzelve onderſcheidt van de Zilver-Lakenſe Tooten.

Adama-Doublet. *Fig.* 4.

Fig. 4, verſchilt grootelyks van de Mantels. Het is een zogenaamde *Adama-Doublet* Schulp, die ook ongelyke Ooren hebben, doch beide de helften zyn ſterk uitgezet of verhevenrond. Zy behooren, met de Mantels, tot het Geſlagt der *Pectines* of *Pectunculi*; zynde ſterk geribd en rood of paarſch van Kleur, hier en daar met eenig wit, als of 'er het rood afgeſleeten ware.

Bruin Porſeleintje. *Fig.* 5.

Het Hoorntje van *Fig.* 5, behoort tot de Porcelein-Hoorens of men zou het ook tot de Blaashoorens kunnen betrekken. Het is door zyne glanzig bruine Kleur en door de dunte van de Schaal meeſt aanmerkelyk, doch van weinig waarde.

1 x

1 Conus auratus
2 - - episcopus
3 - decanus
4 -
5 - - Proteus faded
6 -
7. - Proteus dark

1 Tellina Lingua Felis

2 Turbinella ceramica

3 Turbinella cornigera Lam
turbinellus Linn

{4
{5 Trochus maculatus

6 Lepas Tintinnabulum Linn

7 Arca barbata Linn

II *

1 Pterocera Scorpius

2 } Pecten medius ?
3 } flabellum

4 Turbinella polygona

5 Mitra adusta

6 Turbinella craticulata

7 Mitra

III.

J. C. Dietzsch ad nat. pinxit.

1 Natica umbilicata juv?

{2
{3 Pecten opercularis

{4
{5 Terebellum subulatum

6 Mitra [illegible]

7 Conus Jinosatella

IV.

J. C. Dietzsch ad nat. pinxit.

1 Trochus Niloticus

2 Conus generalis

3 Conus

4 Pecten gibbus

5 Cypraea Onyx — adusta [illegible]

V*

Ex Museo Schadeloockiano.

Jo. Conr. Kleemann ad nat. pinxit.

ZESDE PLAAT.

De *Bagyne-Drol*, van de voorgaande Plaat, is op deeze van onderen, en, als in een op zyde leggend poſtuur vertoond. Dus wordt men, in 't midden, een rond induikend Gat gewaar, het welke byna tot den Top doorloopt, en tot aan den Omtrek met een ſoort van Rimpelagtige Ringen is omgeven. Ook ziet men hoe de Grondvlakte als Straalswyze getekend is met paarſchagtige Vlakken op een witten Grond, die om den Rand heen naar den Top loopen. Deeze Hoorens kunnen, door afhaaling van het buitenſte, gepaarlemoerd worden; anders zyn zy aldaar dof, doch van binnen altoos natuurlyk witagtig Paarlemoer. Zy hebben een ſmalle Mond-opening, en niettemin is het Schildje, 't welk dezelve ſluit, volgens RUMPHIUS rond van omtrek, doch zo dun als Blik, en eenigermaate puntig oploopende. Wy zullen, in 't vervolg, zodanige Schildjes vertoonen.

Bagyne Drol.
TAB. VI.* *Fig.* 1.

In de Verklaaring der Twintigſte Plaat, van het Eerſte Deel, ſpraken wy van de Spillen, hoe dat dezelven thans onder de Trompethoorens worden betrokken; by gelegenheid van de Hooren, die aldaar in *Fig.* 1. afgebeeld is. Dit *Gebandeerd Moortje* verſchilt weinig van de grooten, en is, gelyk dezelven, ſomtyds Geel of Oranjekleurig gebandeerd. Men heeft 'er, van deezen aart, die wel een Voet lang zyn.

Gebandeerd Moortje.
Fig. 2.

De Hooren van *Fig.* 3, is als een middelſlag tuſſchen de twee Tooten die in de derde of zesde Figuur van de Zevende Plaat in het Eerſte Deel afgebeeld zyn, naamelyk de Speldewerks- en Groene Kaas Tooten. Wegens de Kleur, die naar 't groene trekt, wordt zy de Olyve- en wegens den Band, die 'er om heen loopt, de *Gebande Olyve-Toot* geheeten. Wanneer men ze met die van N. 2, op de voorgaande Plaat, vergelykt, zo ziet men, dat 'er geen reden is, om haar den naam van Speldewerks-Toot of Speldewerks-Kuſſen te geeven, alzo 'er die kromme Streepjes, welke het Kenmerk zyn en reden der benaaming, aan ontbreeken. De Geſtalte van de Toot, nogthans, is eveneens. Zy heeft het breede end taamelyk vlak, met een ſcherppuntig Topje, en is byna volmaakt Kegelvormig.

Gebande Olyve-Toot.
Fig. 3.

Omſtandig hebben wy, op bladz. 33, geſproken van de Vespertiljes of Varkens-Snuiten, en hoe dezelven tot de Rotshoorens betrekkelyk zyn. Het Hoorntje van *Fig.* 4, hoewel niet getakt zynde, wordt wegens de Kleur en Tekening; doch wel inzonderheid wegens zyne Snuitagtige Punt, ook een

Varkens-Snuit.
Fig. 4.

Varkens-Snuit genoemd. 't Is onbegrypelyk, hoe men zo dwaas heeft kunnen zyn, van te zeggen, dat het veel overeenkomst met de Midas-Ooren heeft.

Gevoord Bultje. *Fig.* 5.

Verfcheiderley Hoorentjes voeren thans den naam van Bordes-Trappen, welke daar van afgeleid wordt, dat de Gieren, die naar de Punt loopen, met een foort van Rand of Bordes omgeven zyn. In dit opzigt kan men het Hoorentje van deeze *Fig.* 5, ook een Bordes-Trapje en wel Bont, van wegen de Kleur en Tekening, noemen; doch het verfchilt van de regte Bordes-Trappen in Geftalte zeer veel, gelyk wy naderhand zullen zien, en derhalve wordt het hedendaags genoemd een *Gevoorend* of *Gevoord Bultje.* Het behoort zekerlyk tot de *Buccina* of Trompethoorens, en is taamelyk dik van Schaal.

ZEVENDE PLAAT.

Moesjes-Toot. TAB. VII.* *Fig.* 1.

Wegens de Vlakjes op de Oppervlakte verfpreid, die nagenoeg egaal van grootte zyn, voert deeze, zo wel als die van Plaat XVII. *Fig.* 4, in 't Eerfte Deel, den naam van *Moesjes-Toot.* Aldaar waren de Vlakjes vierkant; hier zyn zy rondagtig of langwerpig, aldaar waren zy zwart en hier zyn zy geel of bruinagtig. De Grondkleur doet deeze Hoorens inzonderheid van de Boterwegs-Tooten verfchillen.

Gebraade Peer. *Fig.* 2, 3.

Sommigen verwarren de Voethoorens met de *Gebraade Peeren*, doch daar is een aanmerkelyk verfchil tuffchen beiden. Iedereen die de Voethoorens kent, weet, dat zy, in doorfnyding, eenigermaate driehoekig zyn; gelyk zulks de Vyftigfte Plaat van GUALTHIERI, by Letter C, aanwyft. De Gebraade Peeren, in *Fig.* 2, 3, op deeze onze Plaat zeer natuurlyk afgebeeld, zyn veel ronder, hoewel zy ook een fcheef gedraaide Steel of Staart hebben. Men betrektze, wegens de ruimte der onderfte Winding, tot de *Buccina*, zo wel als de Voethoorens, en deeze reden doet haar ook blykbaar verfchillen van de *Murices* of Rotshoorens, niettegenftaande RUMPHIUS de Voethoorens daar toe betrokken had. De naauwte van de Mond-opening wordt onder anderen ook als een Kenmerk van de Rotshoorens (*Rochers*) aangemerkt door D'ARGENVILLE. Voorts ziet men de reden der Hollandfche benaaming in de rimpelagtigheid en Kleur eenigermaate doorftraalen.

Zwarte Brandaris. *Fig.* 4, 5.

De twee andere Afbeeldingen vertoonen ons dat flag van Hoorens, welke men *Brandariffen* noemt, en wel de Zwarte: want men vindt 'er ook bruine en van andere Kleur. Hoe zeer de frifeering van deeze verfchille van die der Krulhoorens, blykt uit vergelyking van deeze met die van de Zesentwintigfte Plaat, in 't Eerfte Deel genoegzaam. Deeze zwarte zyn gemeen op alle fteenagtige Stranden volgens RUMPHIUS, door wien nog drie Soorten van deeze Hoo-

Hoorentjes opgeteld worden. Zy vallen niet zeer groot, en worden t'huis gebragt tot de Purperhoorens, wegens de ronde Mond-opening, die aan den Rand eenigermaate roodagtig is, en van binnen zig, als in *Fig.* 5, wat blaauwagtig vertoont. In beiden ziet men hoe het witte van de Schaal, tusschen de zwarte Punten, een weinig zigtbaar is en doorblinkt, het welk aan dit Voorwerp eenige fraayheid geeft. Daar zyn ook bruine, bleeke en zelfs witagtige Brandarissen: weshalve men aan deeze, tot onderscheiding, den naam van Zwarte geeft.

AGTSTE PLAAT.

Bruin Kievits-Ey. TAB. VIII. *Fig.* 1.

De oirsprong der Naamen van de meeste Hoorens en Schulpen, komt van de gelykheid, welke zy, of in Gestalte of in Tekening en Kleur, of in Eigenschappen, met het een of andere bekende ding hebben. In hoe meer opzigten zy daar mede overeenkomen, hoe volmaakter de Naamsreden is. Die, welke *Fig.* 1, op deeze Plaat vertoont, komen niet alleen in Gestalte, maar ook in Tekening en Kleur, taamelyk met de Kievits-Eijeren overeen: dat is te zeggen sommigen: want daar de eigentlyke Kievits-Eijeren nagenoeg allen van een zelfde Kleur zyn, vindt men onder deeze Hoorens nagenoeg alle bekende veranderingen van Kleur, die 'er te bedenken zyn. Sommigen zyn graauw, anderen geel- of roodagtig, ja eenigen geheel wit, en niettemin noemt menze altemaal Kievits-Eijeren. De laatstgemelden hebben inzonderheid ook die broosehheid van Schaal, een byzondere Eigenschap der Natuurlyke Kievits-Eijeren, welk zo niet doorstraalt in die van de andere Kleuren. Men heeft ze ook wel *Zee-Nooten* (*Noix de Mer*) genoemd of *Nux Marina*, volgens BONANNI en GUALTHIERI. Dit zoude alleenlyk op de Gestalte zien, zo wel als de Fransche benaaming van *Gondole*, welke, hoewel niet geheel te verwerpen, doch minder eigen is dan de anderen. De Bolagtige figuur doetze onder de Blaashoorens (*Tonnes*) plaaatzen. RUMPHIUS hadtze *Bullæ* of Blaasjes getyteld.

Chrysanth of Edele Harp. *Fig.* 2.

Tot dit zelfde Geslagt behooren de Harpen, gelyk bladz. 15, in 't Eerste Deel, by de beschryving van *Fig.* 3, op Plaat IX, is gemeld. Die Afbeelding vertoont de Gemeene en deeze een *Edele Harp*, dus genaamd, om dat zy fraaijer is van Kleur, als hoog geelagtig rood zynde, en veel kleiner valt. Van de naamsreden is aldaar gesproken. Wegens het een en andere voert deeze ook wel den naam van *kleine Chrysanth*. Men ziet klaar, dat die naam, welke zo veel als een Geele of Goudsbloem betekent, op de andere bonte of graauwe Harpen in 't geheel niet toepasselyk zy.

Tulp. *Fig.* 3.

Onder de Bruinetten zyn ſommigen, gelyk wy hiervoor opgemerkt hebben, Rolagtiger dan anderen, en dit maakt, dat eenigen Bruinet-Rollen, anderen, die Kegelvormiger zyn, Bruinet-Tooten genoemd worden. Gedagte benaaming, van dergelyken, die bruinagtig zyn, gelyk *Fig.* 3, Plaat I*, afkomſtig, wordt ook gegeven aan eenigen van dergelyke Geſtalte en Tekening, doch die in de Kleur niets bruinagtigs hebben, gelyk de Goudlakenſe Rol, van *Fig.* 6, Plaat XVIII, in het Eerſte Deel, en deeze, die, wegens de ſchoonheid van haare Kleuren, in 't Franſch *la Tulipe*, dat is de Tulp, genoemd wordt en deeze benaaming mogen wy, in 't Nederduitſch, ook wel overneemen. Het blaauw en rood, immers, maakt op den witten Grond van deeze Hooren een niet minder ſchoone mengeling, dan in die Tulpen, welke wegens haare fraaiheid zo hoog in waarde zyn geweeſt en nog ten pronk verſtrekken van de Bloemperken.

Spookje. *Fig.* 4.

Tot de Tooten behoort ook de Hooren van *Fig.* 4, welke men, wegens de ongeregelde Figuurmaaking op een witten Grond, het *Spookje* tytelt. Zy is veel laager getopt dan de voorgaande, doch wy weeten, dat de meer of minder puntigheid in deezen eigentlyk niet behoort tot het Kenmerk van de Tooten, waar van ſommigen, gelyk de Harte- en Tyger-Tooten, aan het dikſte end als vlak afgeſneeden zyn.

Geele Eijer-Doijer. *Fig.* 5.

In 't Eerſte Deel, *Fig.* 2, Plaat VII, zagen wy een Bonte *Eijer-Doijer*; hier vertoont zig eene die Geel, ja zeer hoog Geel is. Van deeze komen 'er voor die bleeker, als ook die Leverkleurig en op verſchillende manier geſtippeld, geſtreept, getygerd of gebandeerd zyn, waar van D'ARGENVILLE eenige voorbeelden geeft, op zyne Zevende Plaat. Op de Twee-entwintigſte van RUMPHIUS komen 'er ook verſcheidene voor, welke die Autheur onder de *Cochleæ valvatæ* betrekt. Sommigen zyn ronder, anderen wat platter, doch zy komen allen overeen in de Mond-Opening, die halfrond is en behooren derhalve tot de Halve Maan Hoorens.

NEGENDE PLAAT.

Groene Knobbelhooren. TAB. IX.* *Fig.* 1.

In het midden van de Derde Plaat, in het Eerſte Deel, zagen wy een door afhaaling ſierlyk gekleurde *Knobbelhooren*. De bovenſte Figuur van deeze Negende Plaat, vertoont een dergelyke in haare Natuurlyke groene Kleur, doch uit de Weſtindiën afkomſtig, alwaar men 'er, zo wel als van de Nautiluſſen en Tepelbakken in Ooſtindie, Drinkvaten of Scheppers van maakt, om dat

zy

zy dikwils zeer groot vallen. Van binnen is deeze ſchoon Parlemoer en neemt van buiten ook dergelyken luiſter aan, door het afhaalen van de Huid. Zelden vindt menze zo zuiver aan den Top, met zwarte Vlakken, en witte Streepen verſierd. Wy hebben reeds opgemerkt, dat het Dekzel van de Knobbelhoorens, Soldaaten en dergelyken, de gewoone dikke, ronde Venus-Navel is.

De *Kasketten* of Stormhoeden, dus zeer eigentlyk genoemd, om dat zy veel naar een Helm of Krygshoed der Ouden gelyken, voeren in 't Latyn den naam van *Casſides*, onder welken zy reeds by RUMPHIUS zyn voorgeſteld en beſchreeven. De Geſtalte is beter door 't Gezigt, dan met woorden uit te drukken. Zy komen naaſt aan de Blaas- of Belhoorens, doch verſchillen van dezelven grootelyks door de Mond-opening, welke zy langwerpig en naauw met dikke Zoomen of omgeſlagen Lippen hebben, en bovendien, als 't ware, ſterk getand. Men vindt van deeze Stormhoeden die van buiten byna effen en andere die geknobbeld, ja als 't ware getakt zyn, en byna zo groot als een Menſchen Hoofd, ja grooter vallen, wordende deswegen Oſſekoppen getyteld. Men vindt 'er, die de Oppervlakte zodanig met Streepen en Knobbeltjes dooreen gevlogten hebben, dat menze noemt Gebreide Kasketten. De Kleur doet aan die van onze Afbeelding den naam geeven van de *Roode* of Rood Geknobbelde *Kasket*, als van buiten op de Rug roodagtig zynde en met Knobbels, die nog hooger of donker rood zyn, voorzien. De Mond-opening is, in deeze, gemeenlyk Vuurig rood.

Roode Kasket. *Fig.* 2.

TIENDE PLAAT.

Op de Zeventiende Plaat, van het Eerſte Deel, hebben wy een Getakte Beddetyk-Hooren vertoond. Deeze van *Fig.* 1, is ongetakt, en wordt deswegen de *Gladde* Beddetyk of Schildpadſtaart geheten. De Geſtalte, die eenigermaate naar de Staart zweemt van een Schildpad, geeft aanleiding tot den laatſtgemelden naam: terwyl de andere van de Streepen op haare Oppervlakte, die eenigermaate naar het Geweefzel van die Stof zweemen, welke men Beddetyk noemt, afkomſtig is. Deeze laatſte naam is thans meeſt in gebruik. Men vindt ook witte en gedoornde Beddetyken, gelyk wy vervolgens zien zullen. Sommigen, doch die zeer zeldzaam zyn, hebben de Banden, welke 'er om heen loopen, Oranjekleur.

Gladde Beddetyk. TAB. X. *Fig.* 1.

Van

Bruin bont Manteltje. *Fig.* 2.

Van de groote verfcheidenheid, die 'er in de Kleur der Mantel-Doubletten is, hebben wy voorheen gefproken, en veelen zyn daar van reeds in afbeelding gebragt. De ongelykheid der Ooren is in fommigen grooter dan in anderen, en in deeze middelmaatig. Men kan 'er, wegens de Tekening, den naam aan geeven van *Bruin bont* Manteltje.

Zoompje. *Fig.* 3, 4.

Tot de Kasketten worden thans die Hoorens t'huis gebragt, welke in 't byzonder Bezoars genoemd worden en waar van fommigen aan de Mond-opening een breede omgeflagen Lip hebben, welke men dan noemt Gezoomde Bezoars of Bezoar-Zoompjes, maar deeze zyn wat ronder of hooger van Rug, dan die, welke men alleenlyk *Zoompjes* noemt; gelyk die gene in *Fig.* 3, 4, vertoond: welke den naam voert van Dubbeld Zoompje, om dat zy, behalve den Zoom aan de Opening, nog een Zoom op de Rug heeft, die in veelen ontbreekt. Deeze Zoomen zyn zeer zigtbaar in *Fig.* 3, gelyk in *Fig.* 4, de Mondopening, welke van binnen zig geel vertoont.

Gebande Eijer-Doijer. *Fig.* 5.

Wy fpraken, hier voor, van Gebandeerde Eijerdoijers, waar van *Fig.* 5. een voorbeeld geeft, zynde van een zodanige, die zeer fraay gebandeerd is, op een geelen Grond, met Banden die wit en graauw gefchakeerd zyn, ontleend. Voorts kan men nazien, wat in de verklaaring van de Agtfte Plaat gezegd is.

Bonte Dadeltjes. *Fig.* 6, 7.

Die Hoorens, welke men Dadels noemt, verfchillen van de Rollen en Kuipers-Booren door zekere hoedanigheid, welke gemakkelyker door de befchouwing te kennen is, dan met woorden te befchryven. Men vergelyke de Figuur 1 en 7, op de Vyftiende Plaat van 't Eerfte Deel, met elkander, zo zal men eenigermaate de reden gewaar worden, dat de onderfte een Boortje, de bovenfte een Dadel wordt getyteld. Men behoeftze flegts tegen de Vrugten, die men Dadels noemt, na te zien, om overtuigd te worden, dat die van *Fig.* 6, 7, op deeze tegenwoordige Plaat, billyk den naam voeren van *Bonte Dadeltjes*. De Rollen loopen aan 't onder-end zo ftomp niet uit; gelyk uit de Eerfte Plaat blykbaar is, en in de Kuipers-Booren is de Opening naar onderen wyder. Oneindige verfcheidenheden van Kleur komen 'er in de Dadels voor, waar van wy in 't vervolg de voorbeelden zullen zien.

ELF-

VI*

Ex Museo Schadeloockiano.

Jo. Conr. Kleemann ad nat. pinxit.

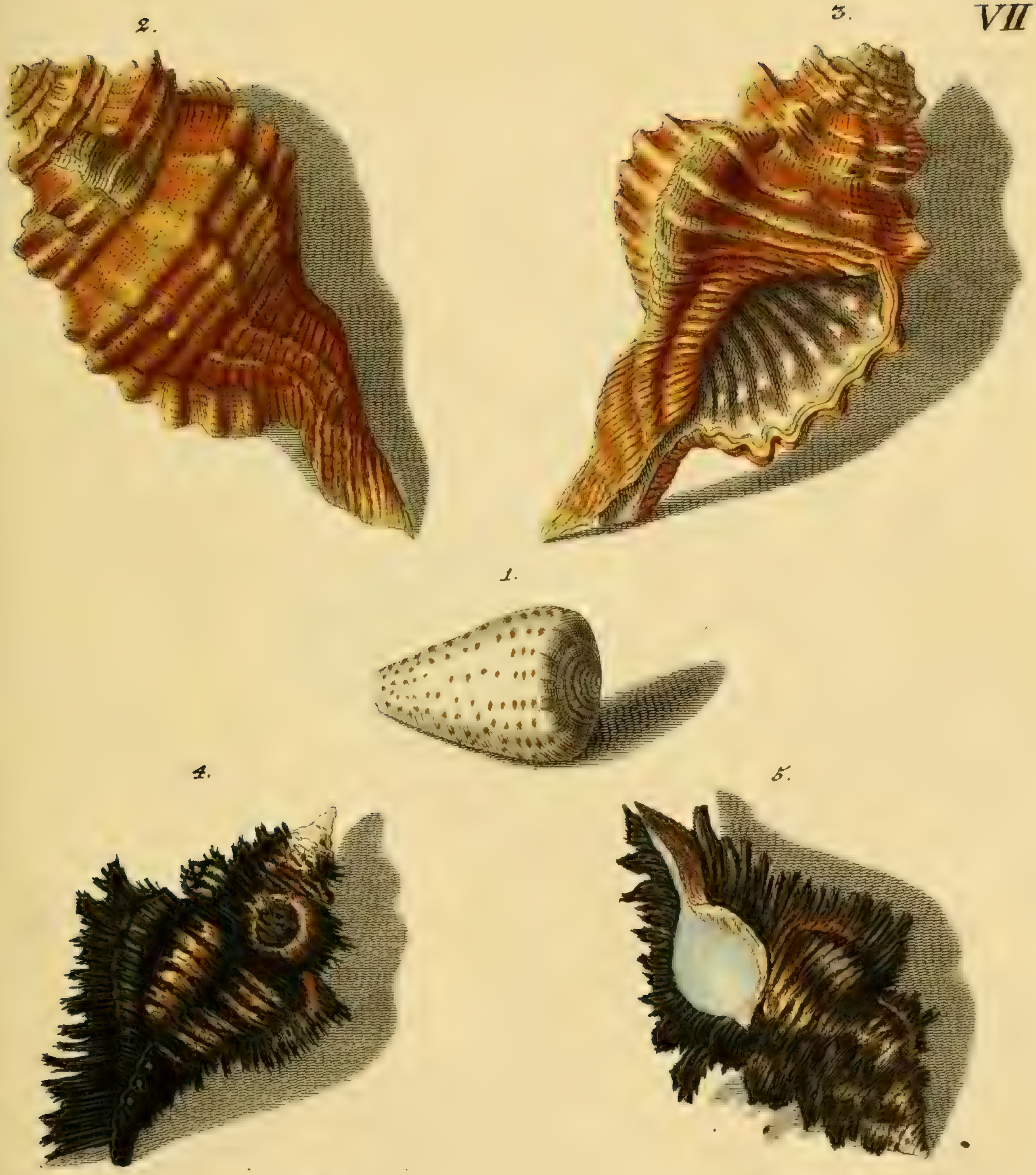
1. Trochus niloticus
2. Fusus Maris
3. Conus mustelinus
4. Voluta vespertilio
5. Eburna spirata

1 Conus betulinus

2
3 Triton Pyrum

4
5 Murex adustus

VII*

Ex Museo Schadeloockiano.

Jo. Conr. Kleemann ad. nat. pinxit.

1 Bulla Ampulla

2 Harpa nobilis

3 Conus Textile

4 Conus Spectrum

5 Natica Vitellus

VIII*

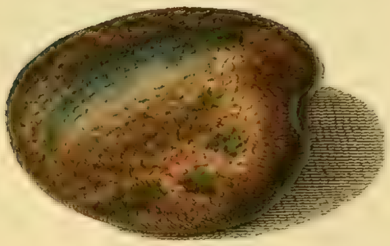
2

3

1.

4.

5

Ex Museo Schadeloockiano.

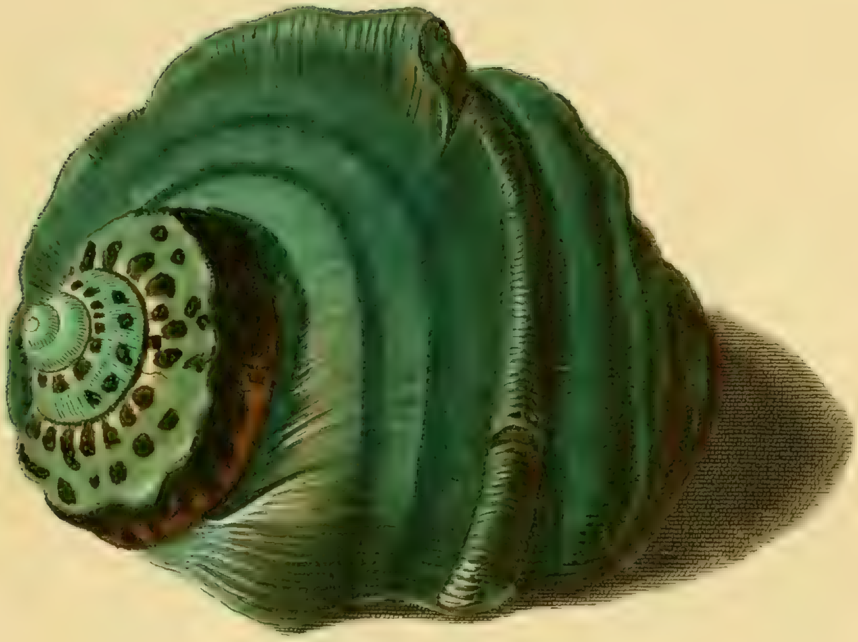
Jo. Conr. Kleemann ad. nat. pinxit.

1 Dolium Olearium Wood pl 30, fig 36

2 Cassis rufa

IX.

1

2

J. C. Dietzsch ad nat: pinxit.

1 Pyrula melongena & var. [illegible] juv.

2 Pecten glaber

3
4 Cassis decussata

5 Haliotis [illegible] var.

6
7 Oliva guttata

X

Ex Musæo Schadeloockiano.

Jo Conr. Kleemann. ad. nat. pinxit.

ELFDE PLAAT.

Bleeke Eijer-Doijer. TAB. XI. Fig. 1.

Op de Zevende Plaat, in het Eerſte Deel, zagen wy eene bonte of met wit geplekte *Eijerdoijer*, en op de naaſtvoorgaande of Tiende van dit Tweede Deel vertoont zig een fraay Gebandeerde Hooren van deezen naam. Een derde, op de Agtſte Plaat, voldoet, door haare hoog geele Kleur, beſt aan de gedagte benaaming, en deeze, hoewel bleeker geel, voert ook den naam van Eijerdoijer, doch men moetze van de Leverkleurigen wel onderſcheiden.

Kroonhoorn, Fig. 2.

Onder de Tooten komen 'er voor, die men, om dat zy aan het breedſte end van den Kegel met Tandjes gezoomd zyn, en daar tuſſchen als met Paarlen gegarneerd, den naam van *Kroonhoorens* toe-eigent. Een aanmerkelyke grootte hebbende zyn deeze nog raar en van veel waarde; ja van niet meer grootte, als die hier afgebeeld is, ook niet gemeen en fraay getekend. Op den witten Grond hebben zy twee breede groenagtige of bruin geele Banden, overdwars, door welken breede zwartagtige en daar tuſſchen geelagtige Streepen loopen, die met wit afgebroken zyn: zo dat zy zig als de Lyntjes, of Koppelſtreepjes van de Woorden in 't Letterzetten, vertoonen. Het witte, tuſſchen de groene Banden, is met dergelyke Streepjes en Stippen geſprenkeld: om welk alles deeze Hooren een fraay aanzien heeft.

Boterwegs-Toot.

Niet minder geagt is de Hooren van *Fig.* 3., welke men den naam van *Boterwegs-Toot* geeft, om dat de Grondkleur zweemt naar de Kleur van Graasde Boter Zy verſchilt daar in van andere Tooten, dat de Mond-opening wat wyder uitloopt aan het Snuitje, dat een weinig omgebogen is. Anderszins heeft zy afgebrokene, zwartagtig bruine Bandswyze Streepen, waar tuſſchen dikwils eene die ſmaller is, en meer bruinagtig, loopt: zo dat deeze Hooren, die het breedſte end plat heeft, met bruine Vlammen, ook niet onaartig is. Haare rondheid aan den Rand onderſcheidtze van veele andere Tooten.

Doodje, Fig. 4, 5.

Het Hoorentje der twee onderſte Figuuren van deeze Plaat is wel het zeldzaamſte en van de meeſte Waarde. Men noemt het *Doodje* en onder dezelven

zyn de genen, welke zo fierlyk bruin van Kleur, zo breed gevleugeld en breed getakt zyn, als die, van veel waarde, wegens haare zeldzaamheid. Daar zyn ook witte Doodjes van minder waarde. Beiden voeren zy dien naam, om dat haare Geftalte eenigermaate die van een Menfchelyk Geraamte voorftelt: doch zy behooren tot de Purperhoorens en niet tot de Rotshoorens: 't welk uit de ronde Mond-opening en derzelver paarfchagtig blaauwe Kleur, in *Fig.* 5. genoegzaam blykbaar is. De Franfchen geeven 'er den naam van *Pourpre a pattes de Crapaud*, dat is Purperhooren met Padde Pooten, aan. Van agteren, in *Fig.* 4., ziet men, hoe zeer de Geftalte van 't Lighaam naar die van dat der Hoorens, die men Spinnekoppen noemt, gelykt. Het valt altoos klein, en RUMPHIUS hadt 'er den naam van Scorpioentje aan gegeven; doch wy hebben thans andere Scorpioenen.

TWAALFDE PLAAT.

Bruine geftipte Dadel. TAB. XII.* *Fig.* 1, 2.

In het Eerfte Deel, bladz. 21, als ook in de verklaaring der Tiende Plaat, van dit Tweede Deel, in 't algemeen gefproken hebbende van de Hoorens, die men *Dadels* noemt, zal ik hier flegts kortelyk aanmerken, hoe de bovenfte Afbeeldingen op deeze Plaat zodanig eene Hooren vertoonen, van aanzienlyke grootte, die *Bruine geftipte* Dadel wordt genoemd, om dat zy, op een Afchgraauwe Grond, met bruine Vlakjes is getekend. Aan de tip loopt in *Fig.* 1, een rosagtige Band, die zig gelyk een omgeflagen Lip vertoont in *Fig.* 2., alwaar de blaauwe Kleur der Mond-opening zig duidelyk openbaart.

Italiaanfch Vloertje. *Fig.* 3.

Het middelfte Hoorentje, in *Fig.* 3., is, wat grooter zynde, van veel waarde, en wordt, wegens zyne Tekening, een *Italiaanfch Vloertje* geheten. De Grondkleur is wit, en daar op zyn langwerpige Ruitjes van eene hoogroode Kleur, die zig eenigermaate als de Steenen in een Vloer vertoonen. Zodanig ten minfte is de Tekening der Italiaanfche Vloeren, hoewel de Geftalte van dit Hoorentje anders meer naar die der Boterwegs-Tooten zweemt. Zy behooren tot het Geflagt der Tooten.

Gryze Dadel. *Fig.* 4, 5.

De twee onderfte Afbeeldingen noemt men, wegens de Kleur, *Gryze Dadels*, om dat het middelfte en breedfte gedeelte derzelven grysagtig is, waar verfcheide zwarte en witte Vlakken doorblinken. Aan de Punt hebben zy eene geelagtige Kleur, doch de Mond-opening is met een' groenagtigen Band omringd,

ringd, en heeft eene breeden witten Zoom, gelyk de anderen. Men wil dat die Zoom door de Slym, welke het Dier uitgeeft, voortgebragt zou worden, en dus de aangroeijing veroirzaaken van de Hooren: doch, hoe groeijen dan die Hoorens aan, welken zodanig eene Zoom ontbreekt? Deeze, zo wel als de bovenfte, is een Ooftindifche Dadel.

DERTIENDE PLAAT.

Hoorn-ſlangetje. TAB. XIII.* Fig. 1.

Op bladz. 43, in 't Eerfte Deel, hebben wy gefproken van de Wormbuisjes, en aangemerkt, dat daar onder voorkomen, die men *Hoornſlangetjes* noemt. Tot dezelven behoort dat van *Fig.* 1, op deeze Dertiende Plaat. Zelden, echter, zyn zy zo donkerbruin of graauw van Kleur, vallende meeft geelagtig of bleek, en fommigen byna geheel wit, of roodagtig en Vleefchkleur. Ten opzigt van de Krullen of Bogten, welke zy maaken, is het verfchil oneindig.

Getakte Switzers-Broek. Fig. 2, 3.

Op de Tweede Plaat van dit Tweede Deel, wordt eene Morgenfter en een Getakte Vaas vertoond. De tweede Figuur van deeze Dertiende Plaat noemt men een *Getakte Switzers-Broek.* Deeze drie naamen zyn eenige verwarring onderhevig, en, dewyl de Hoorens, van eenigermaate gelykvormige Geftalte, doorgaans trapswyze verfchillen, zo geeft dit aanleiding, dat de naam van Morgenfter ook wel gegeven wordt aan deeze, wanneer zy de Punten fpits en fcherp heeft, en niet gerimpeld zynde mag zy zo wel den naam van Vaas voeren als die van de gedagte Tweede Plaat, *Fig.* 3. Allen worden zy tot de Rotshoorens (*Murices*) t'huis gebragt.

Bruine Pofthoo-ren. Fig. 4.

Onder de Land-flakhoorens vindt men 'er, die platagtig zyn, en de Opening zodanig hebben, dat menze, deswegen, *Pofthoorens* noemt. Wy zagen 'er, op de Tweede Plaat van het Eerfte Deel, een, die fierlyk bruin gebandeerd is, afgebeeld. Hier komt 'er een voor, die bruin gewolkt is, en zeer dun van Schaal, fchynende niet veel van die by D'ARGENVILLE, Plaat VIII. Letter E. te verfchillen. Ook is de Geftalte, van onderen befchouwd, taamelyk met die van Letter R, by RUMPHIUS op Plaat XXVII, overeenkomftig.

Kaapſe Maan-hooren. *Fig.* 5.

De Hooren van *Fig.* 5. wordt op het drooge Strand, aan de Kaap der Goede Hope, gevonden. Haare ronde Mond-opening betrektze tot de *Maanhoorens*, waar van wy reeds geſproken hebben, en waar van, op de Derde Plaat van 't Eerſte Deel, eenigen van grooter ſoort zyn afgebeeld. De witte Streepen op de Schaal vertoonen zig als of men 'er de bruine, geele Huid had afgevyld. Was 't wel onmooglyk, dat die 'er door de beweeging der Golven dus afgeſleeten ware? Op de Zesde Plaat van D'ARGENVILLE komen 'er voor, die in Geſtalte naar deeze gelyken.

Bruine Pad. *Fig.* 6, 7.

De Hoorens en Schulpen zyn van zo wonderlyke gedaante, dat men 'er vindt, welke ongemeen vreemde Naamen voeren. Zo is het met die van de twee onderſte Afbeeldingen op deeze Plaat, waar men den naam aan geeft van *bruine Pad* of Padde-Hooren; niet wegens de Knobbeltjes op de Schaal, maar wegens de geheele Geſtalte, welke meer of min naar die van een Pad gelykt. Niettegenſtaande haare platheid, worden zy doch betrokken tot de *Buccina* of Trompethoorens. Men heeft 'er, die ſterk getakt, geknobbeld of gedoornd zyn, en deswegen Getakte Padden heeten. Sommigen zyn byna zonder Knobbeltjes en geelagtig van Kleur. RUMPHIUS verhaalt, dat men deeze Paddetjes, die hy onder de Pimpeltjes betrekt, omtrent den Amboinſchen Inham, by het Kaſteel Victoria, aantreft in een Slykerig Zand, met Steenen gemengd. Zy worden, zegt hy, in 't Maleitſch *Bia Codoc* geheten.

VEERTIENDE PLAAT.

St. Jakobs-Schulp. TAB. XIV.* *Fig.* 1.

Op de Veertiende Plaat van 't Eerſte DEEL zyn, gelyk uit derzelver verklaaring, bladz. 20, blykt, de beide helften van een roode St. Jakobs-Doublet vertoond. Hier ziet men, in *Fig.* 1, een gewoone *St. Jakobs-Schulp* afgebeeld, die echter, door haare Oranjekleurige Streepen, nog eene taamelyke fraaiheid heeft. Men vindt dezelven zeldzaam op deeze Schulpen.

Gloeijende Oven. *Fig.* 2.

De Hooren van *Fig.* 2, voert, wegens den Goudglans van haare Mond-opening, den naam van Goudmond of *Gloeijenden Oven*. Men zietze hier van agteren of van de Rugzyde; zo dat die Glans zig niet vertoont, zo min als in de Zilvermonden van de Derde Plaat in 't Eerſte Deel. Zy vallen zo groen

niet,

niet, en verſchillen ook uitwendig van de Zilvermonden, daar in, dat haare draaijen als met een Knobbeligen rand gezoomd zyn: doch behooren, zo wel als die, tot de Maanhoorens.

Het Hoorentje van *Fig.* 3, voert den naam van *Kanarietje*, en verſchilt van de Loehoenhoorens, niet zo zeer, doordien dezelven, onder aan de Mond-opening, in haar Lip een halfmaanswyze inſnyding of inwyking hebben, die mooglyk dienen zal om dat Zwaardagtig Beentje, waar mede zy ſchermen, te doen ſpeelen: want RUMPHIUS getuigt, dat de Kanarietjes ook Schermers zyn. Maar de Loehoenhoorens zyn zo ſcherp niet getopt en vallen grooter: ook zyn zy taamelyk gebandeerd: doch, voor 't overige, gelyken zy naar dezelven in Geſtalte. Beiden worden zy of tot de Rotshoorens of tot de Vleugelhoorens betrokken. De Kleur der Mond-opening, die wy naderhand vertoonen zullen, doetze inzonderheid verſchillen.

Kanarietje. *Fig.* 3.

Wat de reden mag zyn, dat men de Hoorentjes van *Fig.* 4, 5, en anderen van dergelyke Geſtalte, *Boeren-Jongens* noemt, is duiſter. Mooglyk om dat zy zo lomp zyn, van Geſtalte, of wegens de bruine Streepen. Sommigen zyn aan de buitenſte draay ſterk geribd, anderen geheel ongeribd en effen, gelyk deeze. Ook hebben eenigen de Lip der Mond-opening veel dunner en zo gekarteld niet, als die zig in *Fig.* 5, vertoont. Van binnen is de Kleur blaauwagtig wit. Sommigen van deeze Hoorentjes hebben de Streepen bruin rosagtig, ja byna rood, en daar tuſſchen zynze geelagtig, het welkze dan voor 't gezigt, als in *Fig.* 4, zeer fraay maakt.

Boeren-Jongen. *Fig.* 4, 5.

VYFTIENDE PLAAT.

De reden, daar wy ſtraks van ſpraken, doet aan de Hoorens van *Fig.* 1, 2, op deeze Plaat, den naam van *Kemphaantjes* toe-eigenen. De gezegde hoedanigheid, naamelyk, van met zeker Puntje of Zwaardje te ſchermen, welke het leevende Dier, in deeze Hooren zittende, heeft, wordt by uitſtek in deeze Soort waargenomen, welke, bovendien, de eigenſchap heeft, van de Mond-opening zeer rood te hebben, in zulke Hoorens, als levendig

Kemphaantje. TAB. XV.* *Fig.* 1, 2.

zyn ſchoon gemaakt. Van de Wyzers verſchillen zy, doordien dezelven de uitſteekende Punt aan den Vleugel veel langer, ja ſomtyds wel zo lang als de geheele Hooren hebben, hoedanig eene wy in 't vervolg afbeelden zullen. Dat zy tot de Vleugelhoorens behooren is uit zig zelve blykbaar. By D'ARGENVILLE komt zulk een Kemphaantje, op de Veertiende Plaat, by Letter O, voor; 't welke, zo die Autheur aanmerkt, in 't Franſch *Oreille d'Ane*, dat is Ezels-Oor, getyteld wordt. De inwyking onder aan den Vleugel, die waarſchynlyk in het aangroeijen door de geſtadige beweeging van het gezegde Beentje veroorzaakt wordt, is in *Fig.* 1, zeer zigtbaar; ja heeft ook boven by de Punt eenigermaate plaats. De Oppervlakte is rimpelig, en een weinig, doch zo ſterk niet geknobbeld, als in de Hoorens, die men, deswegen, Sproetjes noemt, en vertoont zig, als graauwagtig bruin zynde, met witte Stippen. In *Fig.* 2, ziet men de roode Kleur der Mond-opening, als ook, hoe dik gelipt deeze Hoorens zyn.

Stompe Spil. *Fig.* 3.

In het Eerſte Deel, bladz. 29, hebben wy van de Spillen geſproken, die men in 't Franſch *Fuſeaux* noemt. Haar naam komt van de Geſtalte, die naar beneden, zo wel als naar boven, dunner loopt; zo dat zy taamelyk naar een Spil gelyken. *Stompe Spil* wordt deeze genoemd, om dat zy van de andere Spillen, ook Tabakspypen genaamd, door de kortheid en ſtompheid van haare Staart aanmerkelyk verſchillen. Men vindt 'er die rond en effen zyn van gieren of draaijen: anderen zyn op dezelven gerimpeld en geknobbeld, gelyk deeze, wier Kleur bruinrood is, met blaauwagtig en ſomtyds geelagtig wit daar tuſſchen. Men betrektze tot de *Buccina* of Trompethoorens.

Geele Muſiek-Hooren. *Fig.* 4, 5.

In de verklaaring van de Drie-en-twintigſte Plaat in het Eerſte Deel reeds genoegzaam van de *Muſiekhoorens* geſproken hebbende, voegen wy 'er ten opzigt van deeze alleenlyk by, dat dezelve door zyne geele Kleur verſchilt en daarom ook niet van de gemeenſten is. In *Fig.* 5. ziet men de Mond-opening en de dikte van de Lip in deeze Hoorens, die bovendien zeer duidelyk het Kenmerk van de Rotshoorens hebben: eenige ſmalle Ribbetjes, naamelyk, welke aan de Mond-opening, tegenover gedagte Lip, inwaards loopen. Van de Tekening der Muſieklynen en Nooten in *Fig.* 4, zullen wy niet verder ſpreeken, om dat die in de aangehaalde Figuur van 't Eerſte Deel ruim zo duidelyk zig vertoonen.

2

3

1

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

Joh. Conr. Kleemann ad. nat. pinxit.

2. Conus Imperialis
3 Conus Beti[illegible]
4 Murex Scorpio

Ulva [illegible]

[illegible] tessellata

Ulva [illegible] [illegible]

XII.*

Ex Museo Schadeloockiano.

C. N. Klemann ad nat pinxit.

1 Cornulites cambriensis

2, 3 [illegible] [illegible]

4 [illegible] [illegible]

5 [illegible] [illegible]

6, 7 [illegible] [illegible]

XIII.*

Ex. Museo Schadeloockiano.

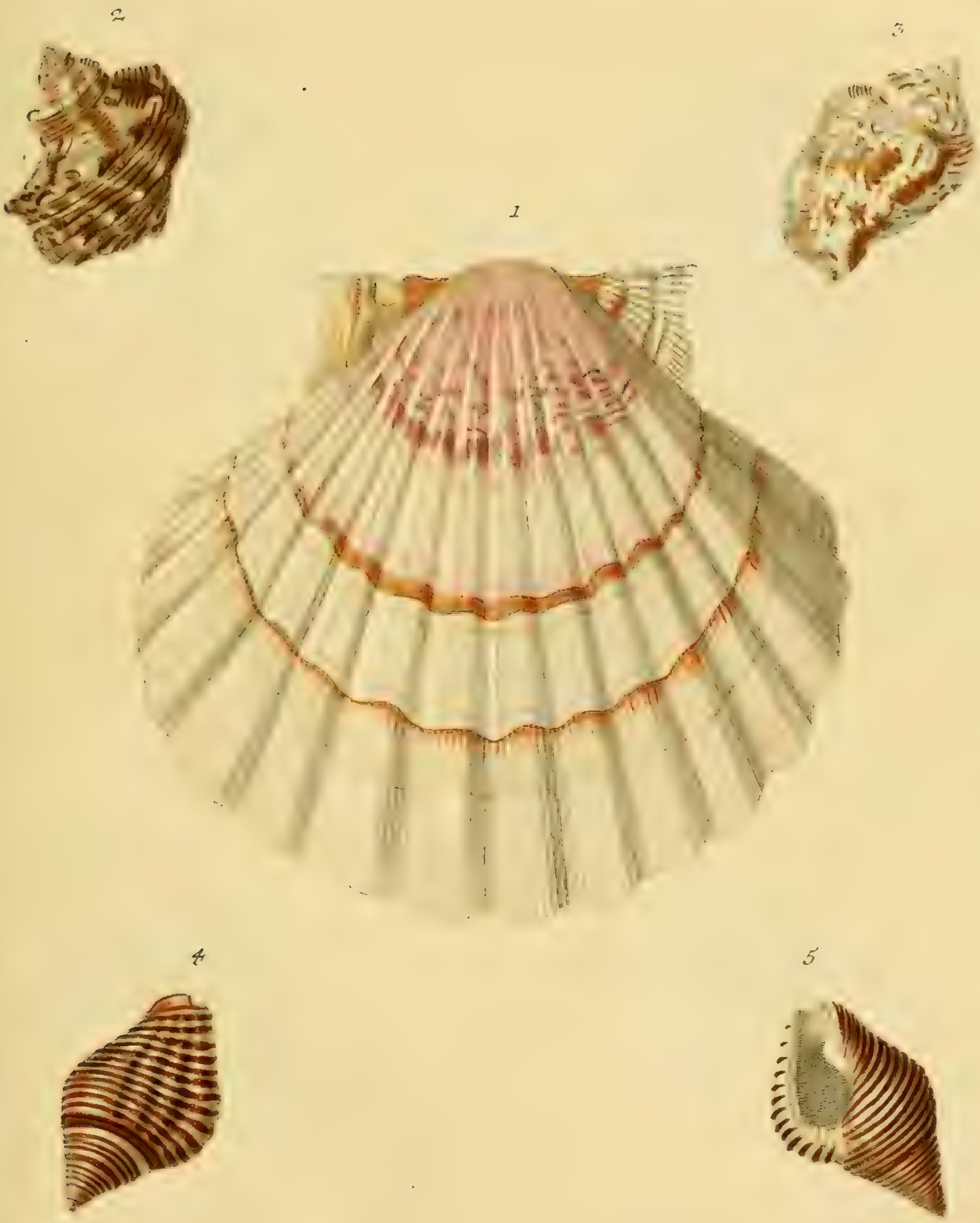
C. N. Kleemann ad nat. pinxit.

[illegible]

2 Turbo chrysostoma

[illegible]

[illegible]

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Müller ad nat. pinxit.

1 [illegible] [illegible] [illegible]

2 [illegible] [illegible]

3 [illegible] [illegible]

XV*

Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit.

Zestiende Plaat.

Onder de Porfelein-Hoorens, waar van wy in 't Eerfte Deel, bladz. 8. en 19, omftandig fpraken, komen 'er van kleinder foort voor, die men, wegens de zonderlinge Tekening, *Harlekyn* of Harlekyntjes noemt. Haar Oppervlakte, naamelyk, is, op eene onregelmaatige wyze, als met Lappen van verfcheide Kleuren gefchakeerd, die echter, op ver naa, zo veel niet afteeken, als in de zogenaamde Harlekyns of Jan Pottagie Rokken. Den rand hebben zy gemarmerd met bruine Vlakken en over 't midden loopt een witte ftreep. By geen Autheuren vind ik deeze afgebeeld.

Harlekyn. Tab. XVI. *Fig.* 1.

Volgens Rumphius noemde men dic, van de Afbeeldingen *Fig.* 2 en 3, weleer *Kinkhoorens*, welke benaaming hy verkeerdelyk afleidt van het Geluid, dat zy, met het dunne end in 't Oor gehouden, veroorzaaken zouden. 't Is te verwonderen, hoe men tot een zo belachelyk denkbeeld heeft kunnen komen: terwyl de oirfprong van die benaaming zeer eenvoudig is. Wat men, naamelyk, door een *Kink in de Kabel* verftaa, is iedereen bekend, en daar uit blykt genoegzaam, dat de zeer blykbaare omwinding van deeze Hoorens, kennelyker dan in de meefte anderen, haar den naam van Kinkhoorens heeft doen geeven. Die naam, echter, is tegenwoordig voor deeze niet meer in gebruik: men noemtze *Tritons* of *Trompethoorens*: waar van de reden niet minder blykbaar is, en zig van zelf verklaart. Tot het blaazen, naamelyk, als op een Trompet, zyn zy zeer bekwaam, en worden daar toe van de Indiaanen en andere Oofterfche Volkeren gebruikt. De zogenaamde Tritons geeft men dergelyke Hoorens in de Mond. En, 't geen wel het voornaamfte is, zy vallen zo groot, dat men 'er tegenwoordig vindt, die byna te groot zyn tot dit gebruik: waar uit men dan, aangezien het Geluid de grootte volgt, kan opmaaken, welk een Klank, door op dezelven te blaazen, veroorzaakt kan worden.

Kleine Tritons. *Fig.* 2, 3.

Die wy hier vertoonen zyn maar klein, en verfchillen in Kleur, niet alleen, maar ook in de figuur van de Mondopening, aanmerkelyk van de groote Tritons, daar wy, in 't vervolg, een nader afbeelding van geeven zullen. Zy zyn bruin gevlakt, en hebben de Punt, die doorgaans niet al te fcherp is, Vleeschkleurig rood. Dikwils ook is 'er eenig geel hier en daar over verfpreid, 't welk de voornaamfte Kleur in de groote Tritons uitmaakt.

Wy behoeven niet te zeggen, dat de twee onderfte Afbeeldingen, op deeze Plaat, zo wel als de twee bovenfte, tot het Geflagt der *Buccina* of Trompethoorens behooren. De wydte van de breedfte gier, ten opzigt van de overigen, toont zulks ten overvloede. Niettemin heeft de figuur der Mond-

Oranje-Knipers-Hoor. *Fig.* 4, 5.

opening in trein gebragt, deeze ook *Kuipersbooren* te noemen, hoe zeer zy van de gewoonen, die in het Geslagt der Rollen geplaatst zyn, waar van wy te vooren, bladz. 51, spraken, verschillen mogen. By GUALTHIERI vindt men, op zyne Drie-en-veertigste Plaat, Letter F, een zeer naauwkeurige Afbeelding van deeze Hoorens, die men ook wel *Isabellen* noemt, om dat zy dikwils bleek Vleeschkleurig geel vallen: doch van eene hoog Oranje-kleur, gelyk deeze, zyn de fraaisten. Zeker Kuiltje, dat zy agter den Zoom van de Mond-opening hebben, maaktze bovendien aanmerkelyk.

ZEVENTIENDE PLAAT.

Adama-Doublet-Schulp. TAB. XVII.* *Fig.* 2.

De middelste Afbeelding, op deeze Plaat, vertoont de helft van een *Adama-Doublet*, naauwlyks in eenig opzigt verschillende van die Schulp, welk in *Fig.* 4, op de Vyfde Plaat, is afgebeeld: weshalve wy daar van niet meer zullen zeggen. Daar is doorgaans eenig onderscheid van Kleur tusschen de eene en andere helft: zo dat die beiden wel tot een zelfde Doublet behoord kunnen hebben.

Bonte St. Jakobs-Schulpen. *Fig.* 1, 3.

Wy hebben in 't Eerste Deel reeds opgemerkt, dat de *St. Jakobs-Doubletten* uit een platte en holronde Schulp samengesteld zyn; waar van de eene als het Dekzel van de andere uitmaakt. Ook hebben wy aldaar gezien, hoe zy door de gelykheid der Ooren wederzyds van de Mantel-Doubletten verschillen. Het een en ander openbaart zig in de bovenste en onderste Afbeeldingen op deeze Plaat, waar van de eerste de platte helft van zulk een Doublet voor Oogen stelt, de andere de holronde of holle Schulp. Deeze laatste is byna wit, gelyk die van *Fig.* 1, op de Veertiende Plaat van dit Tweede Deel; de andere rood bont, gelyk die platte helften doorgaans voorkomen. Deeze is uit de Westindiën afkomstig, en gelykt veel naar die, welke op de Veertiende Plaat van het Eerste Deel, in twee Afbeeldingen; doch waar van de holle Schulp ook rood bont is, en veel sierlyker gekleurd, zyn voorgesteld. Ondertusschen is 't hier de plaats niet, van de Kleuren, en derzelver oirzaak; terwyl dezelven in de Mantels veel aanmerkelyker zyn, te spreeken.

Zee-Ooren. *Fig.* 4, 5.

Van de *Zee-Ooren* en derzelver Verscheidenheden, hebben wy in de verklaaringen der Zeventiende en Twintigste Plaat, van het Eerste Deel, ook reeds gewag gemaakt. De meer of minder glans van het Paarlemoer, van binnen, geeftze niet alleen meer of minder luister; maar, de buitenste Korst afgehaald zynde, komen sommigen van buiten zeer rood te voorschyn; gelyk die van de laatstgemelde Plaat. Van den zelfden aart is ook die van *Fig.* 4, op de tegenwoordige Plaat, gelyk het doorblinkende rood, op sommige plaatsen, bewyst. Voor 't overige ziet men hier derzelver bruine Korst, die in an-

anderen natuurlyk groenagtig, en in sommigen zeer sierlyk geribd is: het welk wy naderhand in de Oostindische zullen vertoonen, die aan den sterken luister van binnen kenbaar zyn. De gemeene komen van de Fransche Kust of uit Westindie: die rood van buiten zyn, van de Kust van Guinée. In de grooten worden dikwils aanzienlyke Paarlgewassen en in de kleinen Paarltjes of Zaad van Paarlen, zo men 't noemt, waargenomen. Dit hebben de genen, die schoon van glans van binnen zyn, zo veel niet. Altemaal kan menze, door schoon maaken en afslypen, ook uitwendig Paarlemoeren: gelyk wy dit op de Vyftiende Plaat van het volgende Deel, in een langwerpig of smal Zee-Oor, zullen beschouwen.

Agttiende Plaat.

Blaauwe Getakte Snippe-kop. TAB. XVIII.* *Fig.* 1, 2.

Wy hebben, in het Eerste Deel, gesproken van de gewoone Snippekoppen, die aldaar op de Twaalfde Plaat afgebeeld zyn. De gelykheid van Gestalte doet aan die der twee bovenste Afbeeldingen op deeze Plaat den naam geeven van Getakte Snippekoppen. De Kop van een Snep maakt met deszelfs langen regten Bek of Snavel een dergelyke vertooning, en hierom worden zy ook wel *Snippebekken* geheeten. Sommigen, die veel sterker dan deeze getakt en als met Stekels of Doornen bezet zyn, voeren deswegen den naam van Gedoornde Snippekoppen. De kleur is somtyds blaauwagtig, gelyk in deeze, doch gemeenlyk graauwagtig bleekgeel en somtyds byna wit. Zy behooren tot het Geslagt der Purperhoorens.

Paarsch-bonte Mantel. *Fig.* 3.

Onder de Mantel-Schulpen, waar van reeds verscheidene in dit Werk onder 't Oog gebragt zyn, heerscht een ongemeene verscheidenheid van Kleuren. Men vindt niet alleen roode en paarsche, gelyk wy op de Derde Plaat gezien hebben, maar ook die op veelerley wyzen gemengeld zyn. Het Paarsch is in deeze van *Fig.* 3. zeer donker, en met eenige geelagtig witte Streepen doorweven: de Ribbetjes zyn tevens smaller en eenigermaate gekarteld of Zaagswyze getand: de Ooren zyn zeer ongelyk van grootte.

Spaansche Mat. *Fig.* 4.

De Schulp van *Fig.* 4, is de eene helft van een zogenaamde *Spaansche Mat* Doublet, die wegens haare Kleur en Tekening deezen naam voeren. Zy behoort tot het Geslagt der *Chamæ* of Gaapers, in 't Fransch *Cames*; waarom sommigen dezelven, zeer verkeerdelyk, noemen Kam-Doubletten, welke benaaming eigenlyk aan de *Pectines* of Mantels toebehoort. De Strik-Doublet, van *Fig.* 4, op de Zesde Plaat in 't Eerste Deel, komt naast aan deeze. Wy hebben aldaar, bladz. 10, iets gezegd van de reden der benaaming, en bladz. 32, van de verschillendheid der *Cames* of Gaaper-Doubletten gesproken. In 't algemeen zyn deeze gelykschaalig, dat is zy hebben de helften of Schulpen

 van

van gelyke grootte en geſtalte; ook meeſtendeels gelyk van holte en kleur: doch zy zyn ongelykzydig ten opzigt van het Scharnier, dat in dezelven ſchuins geplaatſt is, naar de eene zyde. Ieder Schulp heeft twee kleine Tandjes, die elk in een Sleufje komen, daar tegenover, en dus een taamlyk vaſte ſluiting maaken. Bovendien is aan den eenen kant een Vliesje, 't welk de Schulpen te ſamen houdt; zo lang die, door 't weghaalen van hetzelve, door het Dier niet geopend worden. Voorts zyn deeze Schulpen taamelyk dik en dikker dan de *Tellinæ* of Dunſchaalen, die ook gemeenlyk langwerpiger zyn. Men vindt 'er geribde, ruuwe en gladde onder, tot welke laatſten deeze Spaanſche Mat behoort, die Vleeschkleurig is met geelagtige Ringen overdwars, en Straalswyze getekend met donker bruine Vlakken. De Schulpen zyn van binnen witagtig geel.

Dikbuikige Mantel. *Fig.* 5.

In *Fig.* 5, komt de eene helft voor van een Doublet, die men in de Golf van Venetie ontmoet, en wier beide Schulpen zeer hol zyn, met dikke Ribben. Voorts heeft zy de Kenmerken der *Pectines* of Mantels, zynde de eene helft witagtig, naar 't blaauwe trekkende, met bruine Vlakken en Ringen: de andere byna geheel wit, en minder aanzienlyk. Men vindtze in de Adriatiſche Zee of Golf van Venetie.

NEGENTIENDE PLAAT.

Harp. TAB XIX.* *Fig.* 1, 2.

Wy hebben van de zogenaamde Davids- en van de Chryſanth of Edele Harp geſproken, die op de Negende Plaat van het Eerſte en op de Agtſte van dit Tweede Deel afgebeeld zyn. Hier vertoont zig, in de twee bovenſte Afbeeldingen, de grooter ſoort van *Harpen*, welke niettemin ook haare fraaiheid heeft. De Harpen, hoe gemeen thans ook, zyn inderdaad van de ſierlykſt gefatzoeneerde en getekende Hoorens. Men noemt deeze, om dat zy grysagtiger is, ook wel de gryze, graauwe of bleeke Chryſanth. Het blaauwagtige niettemin, tuſſchen de Vleeſchkleurig bruin geplekte Ribben, maakt de Tekening, hoewel zo regelmaatig niet, doch vry aanzienlyk, en men vindt 'er menigerley veranderingen in van Kleur. Ook is het geelagtig donker bruine, aan de Mond-opening, aanmerkelyk.

Joppe-Doublet. *Fig.* 3.

Uit de Weſtindien, zegt men, die raare Doubletten afkomſtig te zyn, welke de Franſchen *le Benitier*, dat is de Wywaters-Bak, of ook wel *la Tabatiere de Neptune*, dat is, de Snuifdoos van Neptunus, noemen. Wy Nederlanders, geeven 'er, ik weet niet om wat reden, den naam van *Joppe-Doubletten* aan. Zy behooren, gelyk uit de geheele Geſtalte blykt, zekerlyk tot het Geſlagt der *Pectines* of Kamſchulpen: dewyl haare beide helften Kamswyze geſtraald zyn. Indien zy geribd waren, zouden zy grootelyks naar de St. Jakobs-Doublet-

b'etten gelyken: want zy beſtaan, zo wel als die, uit een holle, d'epe, Schulp, die met een platagtig of zelfs ingeboogen Dekzel is geſlooten. Dit Dekzel alleen wordt op deeze Plaat, in *Fig.* 3, vertoond. Hetzelve is Paarschagtig van Kleur, en gelykt, op zig zelve, vry wel naar de Kompas-Doublet Schulpen. Het is, naamelyk, van buiten door veele Groefjes, die van het Scharnier af, Straalswyze, naar den Omtrek loopen, verdeeld, en van binnen maaken die Groefjes ſmalle verheffingen, als Zilverdraadjes, op gelyke wyze zig uitſpreidende. Daar tuſſchen, aan de buitenzyde, zyn geen ronde maar platte Ribben. Het Dekzel is, in 't midden der Ooren, aan de Schulp niet dan door middel van een ronde Pees, in een enkele Stip, aangehecht. Men ziet 'er als veele Kringen op, met den Omtrek byna evenwydig, en daar is, in ſommigen, een aanmerkelyke verſcheidenheid van Kleuren, terwyl anderen bykans zwart of geelagtig bruin zyn. By het Scharnier is deeze ſchoon Paarsch met eenige donkere Vlammen.

Gevlamde Mantels. *Fig.* 4, 5.

De Mantel-Schulpjes, van *Fig.* 4, 5, verſchillen van veele anderen door haare breede Ribben, niet zo zeer als wel door haare ſierlyke Vlamswyze rood en geele Tekening op een witten Grond, die haar ongemeen verfraait. De Inſnydingen op de Ribben, maaken de laatſtgemelde wat ruuw in 't aantaſten: in de eerſte ſchynen de Ooren merkelyk afgeſleeten te zyn. Wy geeven 'er den naam aan van *Gevlamde* Mantels.

TWINTIGSTE PLAAT.

Joppe-Doublet. TAB. XX. *Fig.* 1.

De onderſte helft of holle Schulp van de zo even gemelde *Joppe-Doublet* is op deeze Plaat, in *Fig.* 1, vertoond. Ten opzigt van de Groefjes en Kringen verſchilt zy zeer weinig van het gedagte Dekzel of platte Schulp: in Kleur komt zy daar mede ook taamelyk overeen, uitgenomen dat hier, door het Koffykleurige, eenige witagtige Vlakken verſpreid zyn. Van binnen is deeze Schulp geelagtig, doch, naar den rand toe, zuiver wit. Men zou van deeze Doubletten Snuifdoozen kunnen laaten maaken, maar wegens de dunte van de Schaal zyn die, zo onder 't bewerken als anders, door veele Toevallen het breeken onderhevig.

Arabiſche Letter-Doublet. *Fig.* 2.

Op bladz. 32, in het eerſte Deel, genoegzaam van de naamsreden der *Griekſche A Doubletten* geſproken hebbende, zullen wy ten opzigt van deeze alleenlyk aanmerken, dat dezelve een Weſtindiſche is, onder welken, ten opzigt van de Tekening, een groot verſchil met de anderen, als ook onder elkanderen zelf, plaats heeft; zo dat wy deeze met ſommigen liever *Arabiſche Letter Doublet* noemen. Zy zyn ook ſomtyds wat geelagtig, met de Tekeningen

gen uit den roffen, gelyk op deeze Schulp. Naderhand zullen wy daar van nog anderen vertoonen.

Rood geftipte Aardbey. *Fig.* 3.

De middelfte Afbeelding vertoont de helft van een *rood geftipt Aardbey-Doublet.* Als men de beide helften van deeze famenvoegt, zo openbaart zig de gelykenis, welke de Doublet met een Aardbefie heeft, ten duidelykfte uit de Geftalte, en de ronde roode Vlakjes maaken dezelve nog volkomener. Men vindt ook bruin gevlakte, geele en Oranjekleurige Aardbey-Doubletten. Zy zyn weleer tot de *Pectines* of Kam-Schulpen betrokken geweeft; doch thans worden zy tot de (*Cœurs*) Harten of Hartgelykende t'huis gebragt.

Oranjekleurig Hart. *Fig.* 4.

De Schulp van *Fig.* 4, met haare weergade famengevoegd, heeft eene niet minder Hartvormige geftalte. en de Kleur doet 'er billyk den naam aan geeven van *Oranjekleurig Hart*-Doublet. Van buiten is deeze Schulp geelagtig en aan den Rand Oranjekleur, dat van binnen ook doorblinkt. Zy zyn zeer fcheef en hol, aan de korte zyde een weinig gekarteld, en haar Scharnier beftaat uit drie Puntjes, die in Groefjes fluiten van de andere Schulp. De beide helften zyn eveneens gefchapen.

Bacasfan-Doublet. *Fig.* 5.

Die van *Fig.* 5 is wederom een Ooftindifche, by RUMPHIUS bekend, daar men den naam van *Bacasfan Doublet* aan geeft. *Bacasfan* of *Bocasfan* is in Ooftindie zo vermaard, als weleer het *Garum* by de Romeinen was. Men maakt hetzelve van den Vifch uit deeze Schulpen. Na dat die wel gewaffchen en gezuiverd is, laat menze eenige Dagen in 't Zout ftaan, en dan wordt dezelve in Azyn gelegd met eenige Kruideryen, bewaarende het dus in Potjes die naauw van Mond en digt geflooten zyn. Het is voortreffelyk om de Eetensluft te verwekken en dient tot fmaakelykheid der Spyzen, inzonderheid by gebraden Vleefch; wordende derhalve uit Amboina door geheel Indie vervoerd. De zwarte Bacasfan, daar de Chineezen en Maleijers het meeft van houden, wordt zonder Azyn, doch ook van deezen Schulpvifch, bereid; hoewel men 'er tevens een andere toe neemt, die langwerpiger is en meer zweemt naar de Purpere Zonneftraalen, zynde, volgens RUMPHIUS, een Vinger lang en een dwarfen Vinger breed.

Dit is dan de reden der benaaming van deeze Doubletten, die tot de *Chamæ* of Gaapers behooren, zynde overdwars, of van 't Scharnier naar den Omtrek toe, fterk geribd, en bovendien met Paarfche Straalen verfierd, die aan den binnenkant zig ook vertoonen, alwaar het langfte end geheel donker Paarfch of zwartagtig is. Deeze Schulpen, door afhaaling of afflyping glad gemaakt, hebben een geheel anderen luifter en zouden byna onkenbaar zyn, indien de gedagte Vlak, aan den binnenkant, haar niet bybleef en dus haare afkomft ontdekte, waar door zy altoos kunnen onderfcheiden worden.

EENEN-

XVI*

Ex Museo Schadeloockiano.

C. V. Kleemann ad nat. pinxit.

1) [illegible] [illegible]

2) [illegible] [illegible]

3) [illegible] [illegible]

Ex Museo Schadeloockiano.

1 [illegible]

2

3 [illegible]

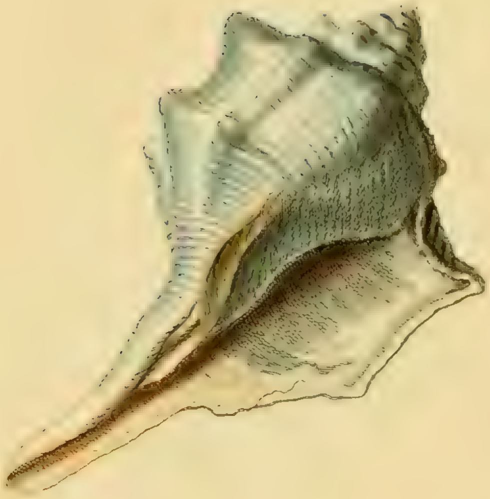
4 [illegible]

5 [illegible]

1.

2.

3.

4.

5.

Ex Museo Schadeloockiano.

C. N. Kleemann ad nat pinxit.

[illegible] [illegible]

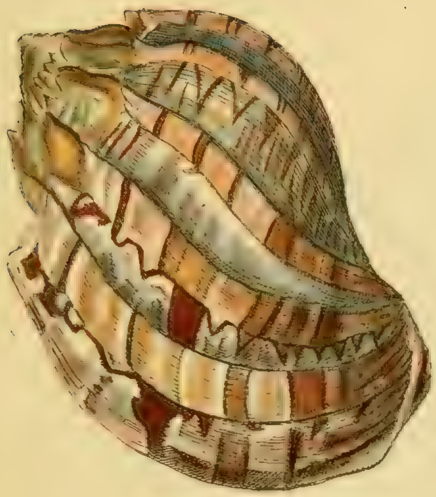
[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

XIX*

1.

2.

3.

4.

5.

Ex Museo Schadeloockiano.

C. N. Kleemann ad nat pinxit.

1 [illegible] [illegible] [illegible]

2 [illegible] [illegible]

3 [illegible] [illegible]

4 [illegible] [illegible]
[illegible]

5 [illegible] nigra

XX*

Ex Museo Mulleriano.

Christian Leinberger ad nat. pinxit

Een-en-twintigste Plaat.

Onder de Mantel-Doubletten, waar van reeds veelen, van verschillende figuur en kleur, op de voorige Plaaten van dit Werk zyn afgebeeld, munten die, welke men *Konings-Mantels* noemt, in veelerley opzigten uit. Zy zyn, naamelyk, zeer sterk geribd, op de Ribben sierlyk gekarteld, en met Vlammen of Golvingen bont gekleurd. Die, welke hier, in *Fig.* 1, vertoond wordt, heeft de Korreltjes, welke de Oppervlakte ruuw maaken, wit; zo dat dezelve als Paarlen afsteeken op de Purpere of donkerroode grondkleur, daar eenig schynzel van Oranje in speelt, 't welk echter aan den zoom van de binnenzyde, die voor 't overige witagtig is, in *Fig.* 2, zig nog sterker openbaart. De ongelykheid der Ooren is hier blykbaarder dan in andere Mantel-Schulpen.

Konings-Mantel. Tab. XXI.* Fig. 1, 2.

De middelste Figuur van de Tiende Plaat, in 't Eerste Deel, vertoont een Hooren, die men Soldaat noemt, en daar mede komt dat Hoorentje, 't welk het midden van deeze Plaat, in *Fig* 3, bekleedt, in veele opzigten overeen, uitgenomen dat het zo niet gevlamd, maar onregelmaatig zwart gevlakt is of getygerd op eenen Paarlemoeren Grond.

Soldaatje. Fig. 3.

In het Eerste Deel zagen wy, op de Zesde Plaat, de blaauwe en op de Negentiende de gewoone Oranje-kleurige Zonnestraalen. Wy hebben daar omstandig gesproken van de reden der benaaming, welke hier ook, hoewel op eene verschillende wyze, plaats heeft. Dus heet de Doublet van *Fig.* 4, op deeze Een-en-twintigste Plaat, een *Ceylonsche*, en by Valentyn, in zyne *Fig.* 5, een *Bataviſche*, en men noemtze anders ook wel een *roode Zonnestraal*-Doublet. Zy is, naamelyk, op eenen rosgeelagtigen Grond, met donkerroode Streepen, als Straalen uit het Scharnier naar den Omtrek loopende, getekend. Hier komen somtyds nog dwarse Zoomen by, van dergelyke Kleur, die geen onaartige Tekening vormen. Zy zyn niet glad, maar eenigszins ruuw, zonder dat men 'er aanmerkelyke oneffenheden op bespeurt. De breedte, platheid en aan 't eene end puntige Gestalte, onderscheidtze bovendien van de gewoone Zonnestraalen, die, zo wel als deeze, uit Oostindie afkomstig zyn.

Ceylonsche Zonnestraal. Fig. 4.

Het Oranjekleurig roode Schulpje van *Fig.* 5, zweemt eenigermaate naar de *Weitas*-Doubletten, en behoort derhalve ook tot het Geslagt der *Pectines* of Mantels, hoewel het in 't geheel geen Ooren heeft. Het is zeer bultig en sterk geribd, hebbende bovendien een witagtigen Band. Van de reden dier benaaming zullen wy in 't vervolg spreeken.

Roode Weitas. Fig. 5.

TWEE-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Roode Nassauwer. TAB. XXII.* *Fig.* 1, 2.

Op bladzyde 5 en 6 van het Eerste Deel hebben wy gemeld, dat 'er verscheiderley Hoorens zyn, die men *Nassauwers* noemt. De gene, welke hier, in *Fig.* 1 en 2, van beide zyden vertoond wordt, is zeer hoog van Kleur, met donkergroene Banden. Dus kan men ze onder de sierlykste tellen van deezen naam. Zy heeft de Opening, gelyk de Zilvermonden, geparlemoerd.

Spaansche St. Jakobs Doublet. *Fig.* 3.

Op de Veertiende Plaat zagen wy van de gewoone St. *Jakobs - Doubletten* een sterk rood kleurig Exemplaar, ter beider helften afgebeeld. Hier vertoont zig een ander slag van St. Jakobs - Doubletten, *de Spaansche* genaamd, en wel daar van alleenlyk de holle Schulp, die geheel wit, of aan 't Scharnier een weinig Roozekleurig is, zynde de platte helft in deeze soort geheel bleek rood, agtig vaal. Men ziet, hoe de Plooijen in deeze zeer fyn geribd zyn.

Gedoornde Snippekop. *Fig.* 4, 5.

Op de Agttiende Plaat, van dit Tweede Deel, vertoonde zig een Getakte Snippekop, en wy merkten aan, dat 'er *Gedoornde* zyn, hoedanigen in deeze Afbeeldingen *Fig.* 4, 5, voorkomen. Zy zyn somtyds bruin, somtyds donker blaauw of Muisvaal gekleurd, en hebben dikwils nog veel langer en scherper Punten dan de genen, die hier afgebeeld zyn. De Gestalte komt nader aan die van een Snippekop, dan in de voorgaande.

DRIE-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Oranjekleurig Hammetje. TAB. XXIII.* *Fig.* 1.

Die soort van Doubletten, welke men in 't Latyn *Pinnæ* noemt, heet in 't Nederduitsch *Holsterschulpen*, zegt RUMPHIUS; maar wy noemenze thans *Ham - Doubletten*. Van sommigen worden zy tot het Geslagt der Mosselen t'huis gebragt, doch anderen maaken 'er, met meer reden, een byzonder Geslagt van. Wat, immers, doet de gesteldheid van 't Scharnier, om een Geslagt te bepaalen, wanneer de Gestalte zo wyd verschillende is? Men ziet zulks aan het *Oranjekleurig Hammetje* van *Fig.* 1, op deeze Plaat, 't welk zeer weinig naar een Mossel gelykt, en ook aan 't breedste end altoos open staat, 't geen 'er den naam van Holster - Doublet aan hadt doen geeven. Men vindt anderen, en wel van ontzaglyke grootte, die de benaaming van Ham - Doubletten in de uiterste graad billyken. Ja van deeze Doubletten is een genoegzaame verscheidenheid, om 'er, met GUALTHIERI, een geheele Afdeeling van te maaken; hoewel het wederom te ver gaat, wanneer men de *Pinnæ*, met hem, in Geslagten onderscheidt.

Het

Het algemeene Kenmerk der Ham-Doubletten is, eene driehoekige en platagtige, aan 't eene end Puntig, aan 't andere breed uitloopende, Schaal, die twee gelyke helften heeft, welker Scharnier aan de éene zyde is, en enkel uit eene famenvoeging der Kanten door middel van Peesagtige Ligamenten beftaat. Met het Puntige End fteeken zy in 't Zand of in de Slyk, en daar van noemt menze in 't Hoogduitfch ook wel *Steckmufcheln*, dat is Steekmosfelen. Voorts hebben zy, aan de zyde tegen over het Scharnier, een aanzienlyk bosje Haair, als een foort van Zyde, die zelfs tot het weeven van Handfchoenen en Koufen kan gebruikt worden, en die men, in Italie, dikwils daar toe bezigt.

De Ham-Doublet van deeze Plaat valt niet veel grooter, en is uit Ooftindie afkomftig. Men heeft 'er, van dit flag, die fterk gedoornd of getakt zyn. Zy is veel dunner dan de gewoone Ham-Doubletten, en regelmaatig geplooid, van binnen Paarlkleurig.

Zaagertjes. *Fig.* 2-5.

In 't Eerfte Deel, bladz. 13, hebben wy gefproken van de verfchillendheid dier Donbletjes, welke men *Zaagertjes* noemt, om dat zy kleine Tandjes hebben aan de binnenzyde van den Rand. In de Figuuren 2, 3, 5, van deeze Plaat, vertoont zig dat onderfcheid uitwendig; alzo het eene flaauw, het andere fterk geftreept is en gebandeerd, en de derde met breede witte ftreepen, die van het Scharnier afkomen, als de Zonneftraalen, getekend. Sommigen zyn eenigszins geel, anderen blaauwagtig of Violetkleurig van buiten en inzonderheid aan het ftompe End, dat eene Hartvormige gedaante heeft, als in *Fig*. 5. Hoe donker Violet deeze Schulpjes wel eens van binnen voorkomen, is uit de afbeelding *Fig*. 4. blykbaar. Zy vallen ook grooter dan deeze. In 't algemeen zyn zy dik van Schaal en behooren tot de genen, die een volmaakt Scharnier hebben, 't welk zig in de eene helft, *Fig*. 4, vertoont. Deeze Doubletten komen uit de Weftindiën.

Bruine Poffer. *Fig*. 6.

De *Poffer-Doubletten*, waar van *Fig*. 6, de eene helft vertoont, worden thans, van fommigen, half Gefcharnierde genoemd, om dat haar Scharnier, gelykerwys in de Arken, flegts uit een menigte van kleine Tandjes beftaat, in wier uithollingen die van de andere Schulp fluiten. Zy zyn ongemeen dikfchaalig en aan den Rand ook zeer gekarteld. Uit Zee komende zyn zy ruuw en met een dikke Korft begroeid, door wier afhaaling, en door 't polyften, zy een fchoone Glans verkrygen. Men vindtze dan fomtyds geelkleurig en effen, fomtyds geribd, bont en op verfcheiderley wyze gevlakt en geftippeld: doch deeze is geheel Kaftanje-bruin, met witte Streepjes, die van den top van 't Scharnier afkomen en van dergelyke Cirkeltjes doorfneeden worden. De Kleur is van binnen wit of witagtig.

Gladde Nagel-Doublet. *Fig*. 7.

De Doublet van *Fig*. 7. fchynt tot de genen te behooren, die men in 't Franfch *Cœurs* of Harten, in 't Latyn *Cordiformes*, en in 't Nederduitfch *Hartgelykende* noemt. Zy is te langwerpig, om een Aardbey-Doublet te zyn, en

en komt derhalve naaſt aan de Nagel-Doubletten, waar van zy echter door haare gladheid verſchilt. Van de Kleur kan men uit de Afbeelding verdeelen.

VIER-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Transparant-Doublet. TAB. XXIV.* *Fig.* I.

De Schulp, die het midden van deeze Plaat bekleedt, is de eene helft van een *Transparant-Doublet*, dus genaamd, om dat menze door afſchilfering zo dun kan maaken, dat men 'er alles door heen kan zien, gelyk door Plaatjes van het zogenaamde Moskoviſch Glas. Deeze Doubletten hebben ook die zelfde eigenſchap, van zig door afſchilfering in verſcheide Plaatjes te verdeelen, en de zelfſtandigheid is zo brooſch, dat men ze meeſt altoos aan den rand beſchadigd of afgemorteld vindt. Voor weinig tyd zyn 'er eenige uit de Ooſtindie gebragt, van een half Voet over 't kruis, die van buiten een Koperglans hebben met zwarte Plekken. Deeze zyn wat dikker, doch van den zelfden aart, en van binnen ook geheel Paarlemoeragtig, gelyk deeze is afgebeeld. De twee verheven Streepen of Ribbetjes maaken, met twee Groefjes in de andere helft, het Scharnier uit, dat onvolkomen is. Deeze Schulpen zyn zo digt tegen elkanderen aan gevoegd, dat men naauwlyks kan begrypen, waar de Viſch of het Schulpdier in dezelven heeft gezeten. Het moeten doch een ſoort van Oeſters zyn. Wanneer menze niet plat, maar aanmerkelyk geboogen, en tevens met eene regtlynige zydkant aantreft, dan geeft men 'er ook den naam van *Engelſche Zadel* aan. Dat men 'er wel Paarlen in vindt is zeker, doch niet gemeen.

Argus of Ge-oogde Porſeleinhooren. *Fig.* 2.

Die wit geſtippelde Porſelein-Hoorens, in *Fig.* 3 en 4, op de Vyfde Plaat, in 't Eerſte Deel afgebeeld, welke men gemeenlyk *Zoutkorrels* noemt, verſchillen, gelyk blykbaar is, aanmerkelyk van deeze, welke men *Argus* of geoogde Porſeleinhooren noemen kan, omze van de regte of dubbelde Argus, die wy naderhand vertoonen zullen, te onderſcheiden. Het zyn hier groote ronde witte Vlakken, meerendeels in 't midden zwart of bruin geſtipt, waar mede deeze Porſeleinhooren is getekend, die haare Grondkleur ook veel hooger en ſierlyk glanzig rosbruin heeft. Het ſchynt wel die te zyn, daar VALENTYN, N. 58, den naam aan geeft van Ongemeene Weſtindiſche Argus, zeer groot van witte Vlakken.

Graauwe Mol. *Fig.* 3.

Die zelfde Autheur, van de graauw gebandeerde Mol, by hem op N. 13 afgebeeld, ſpreekende, zegt van dezelve, [zy is] by allen onbekend. Die van de Zeven-en-twintigſte Plaat, in 't Eerſte Deel, welke geel gebandeerd zyn, komen, inderdaad, veel meer voor, dan deeze met haare bleekgraauwe Banden, en, dewyl de Grondkleur uit den graauwen is, noemen wy die van *Fig.* 3,

op

op deeze Plaat, de *Graauwe Mol.* Men zou 'er ook den naam aan geeven kunnen van Gebandeerde Porſelein-Hooren, indien dezelve niet te algemeen ware. Veeltyds, echter, komen de Mollen, die dus bleek gebandeerd zyn, bruiner voor.

Afgeſchaalde Band-Toot. *Fig.* 4.

Om de Kleuring van de Toot, die in *Fig.* 4. afgebeeld is, wel te verſtaan, zo moet men weeten, dat de meeſte Hoorens, die wit zyn, door middel van Sterk Water eene blaauwagtig paarſche of Violetkleur krygen. Dus zal men aan de Punt en aan den Top zyn te werk gegaan, om dit Voorwerp te verſieren, en, als of de Natuur voor zig zelve niet genoegzaam ware, te verfraaijen. Het is, ten minſte, geenzins een Menniſte Toot, die ſlegts aan de Punt een weinig, en aan den Top in 't geheel niet blaauwagtig, en, voor 't overige, egaal wit of geelagtig zyn. Het ſchynt veeleer een afgeſleepen Groene of Geele Kaas-Toot of dergelyke te zyn, die men dus heeft willen optooijen: ten ware dat men den geelen Band en het overige door Konſt had weeten te maaken op een gewoone Menniſte Toot.

Baſterd Bordes-Trappen. *Fig.* 5.

Dewyl 'er zekere Hoorentjes zyn, niet groot vallende, die men Bordes-Trappen tytelt, om dat haare Trapswyze Banden met eenen Zoom, als van een Bordes, omgeven zyn; zo heeten die van deeze Vyfde Figuur *Baſterd Bordes-Trappen.* Men ziet in deeze ook klaar de reden der benaaming. Zy moeten tot de Kasketten worden t'huis gebragt.

VYF-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Paarl-Schulp. TAB. XXV.* *Fig.* 1.

't Kan zyn, dat met *Fig.* 1, van deeze Plaat, volgens de thans veranderde en verbeterde Afbeelding, de regte Ooſtindiſche *Paarl-Oeſter Schulp* bedoeld worde: doch die wy hier hebben, met Paarlen daar in gegroeid, zien van buiten ruuw en graauw. 't Is, naamelyk, aan deeze Oeſters eigen, dat haare rimpelige Schaal, onder de buitenſte Schors, vol Wormgaatjes zy, die de oorzaak zyn van het groeijen der Paarlen. Terwyl door de binnenſte Paarlemoere Plaat het Schulpdier beſchut wordt voor de aanranding der Wormen, die deeze Gaatjes booren; zo wykt, niettemin, het Paarlemoer inwaards voor de werking deezer Wormen, of krygt een Gezwel, dat de grondſlag is van een of meer Paarlen. Dus kunnen die voortkomen in alle Schulpen, welke van binnen gepaarlemoerd zyn; mids dat het Paarlemoere bekleedzel niet te veel dikte hebbe, zo dat het voor de werking der Wormen wyken kan. In de regte Paarlemoer Schulpen zitten, om die reden, naauwlyks ooit Paarlen: maar men vindt dezelve in dunne Schulpen of die van brooſcher zelfſtandigheid zyn, gelyk de Zee-Ooren, Poolſche Zadels, Ham-Doubletten, Moſſelen en andere

meer.

meer. De eigentlyke Paarlſchulpen zyn ook dun en gantſch niet groot, gelyk dit blykt in de Afbeelding van GUALTHIERI, Plaat 48, Letter E. 't Kan echter wel zyn, dat men in de Paarlemoer Schulpen ook loſſe Paarlen vindt, die op de ruuwe Plek, daar het Dier is aangehecht geweeſt, gebooren zyn; gelyk RUMPHIUS verhaalt, doch dan is 'er geen reden om te denken, dat die Paarlen een anderen oorſprong gehad hebben: alzo wy door Ondervinding weeten, dat de buitenſte oppervlakte der Paarlemoer-Schulpen ook doorgaans meer of min Wormgatig gevonden wordt. In de gedagte Plek zal het Paarlemoer dunner en teerder zyn.

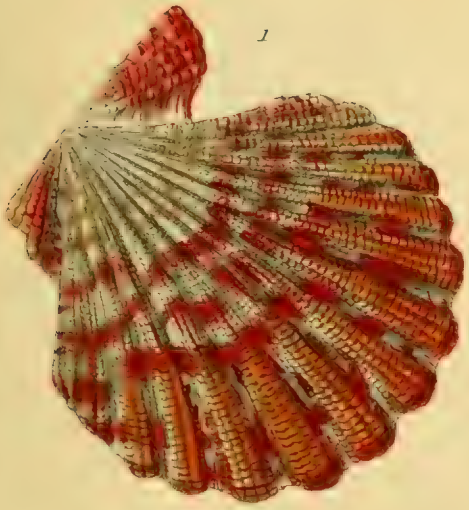
Getakte Oeſter. *Fig.* 2, 3.

Gelyk die van *Fig.* 1, zig dus, uitwendig, geheel glad en groenglanzig voordoet, zo is in tegendeel die van *Fig.* 2, waar mede men een Weſtindiſche Paarl-Schulp bedoeld heeft, van buiten geheel ruuw en Takkig vertoond. Men noemtze eigentlyk een *Getakte Oeſter* of anders een *Paarl-Schulp Doublet*: zonder juiſt daar mede te kennen geeven, dat het Paarlen voortbrenge. Dat gene, 't welk wy hedendaags een Poolſe Zadel noemen, zweemt het in 't geheel niet naar. De buiterſte Oppervlakte, in *Fig.* 2, is zeer fraay rood, groen en geel bont of geſprenkeld, en de binnenſte niet minder fraay, gelyk dezelve zig in *Fig.* 3 vertoont; ſchynende de Zoom, die van de uitwendige Schors geformeerd wordt, als verlakt te zyn. Deeze Schors is uit Schubben, naar Perkament gelykende, die Laagswyze op elkander gevoegd zyn, even als die der Oeſteren, ſamengeſteld, 't welk gelegenheid voor het indringen der gedagte Wormpjes geeft. Als de Paarlſchulpen Paarlen in hebben, zegt RUMPHIUS, dan wordenze gevonden op zulke Kuſten, waar het Strand dor en droog is zonder verſch Water en de Grond ziltiger dan de Zee zelf: op andere plaatſen hebben zy in 't geheel geen Paarlen. In de Weſtindiën worden zy uit de diepte opgehaald, en dan, gelykerwys in Ooſtindie, eenigen tyd te rotten gelegd in 't Zand; waar na menze opent, en in ſommigen loſſe Paarlen vindt.

Geribde Weſtindiſche Pholade. *Fig.* 4.

Die Schulp, welke zig onderaan op deeze Plaat, in *Fig.* 4, vertoont, is de helft van een *Geribde Weſtindiſche Pholade.* Men kanze, met ſommigen, een *Langhals-Doublet* noemen; doch daar vind ik geen de minſte reden voor. Veeleer zou men ze den naam van *Gaaper* kunnen toe-eigenen of van *Eeuwigduurende* Gaaper, dewyl zy zig nooit op ver naa kan ſluiten. Van deeze Schulpen is de Kleur hoe witter hoe fraaijer, doch de meeſten zien wat geelagtig, en, in 't gemeen, is een Doublet daar van wat zeldzaams. Zy hebben eene Schuitswyze Holte en vallen nog wel wat grooter dan deeze Afbeelding.

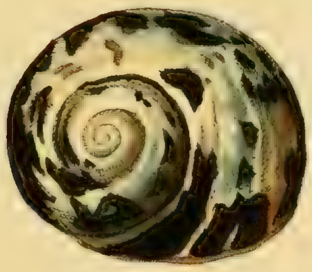
1

2

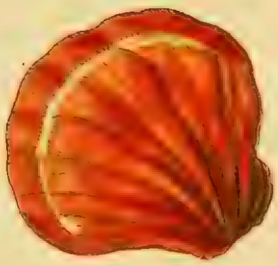
3

4

5

Ex Museo Schadeloockiano.

G.P. Trautner sc.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

XXII

1.

2.

3.

4.

5

Ex Museo Schadeloockiano.

C. N. Kleemann ad nat pinxit.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

Ex Museo Excell. D. P. L. St. Mülleri Fig. 1. 6. 7. &
Ex Museo summe Reverendi Dn. A. M. Schadeloock. Fig. 2. 3. 4. 5.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

XXII

Ex Museo Mülleriano & Schadeloockiano.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

4. [illegible] [illegible]

1

2

3

4

Fig. 1. 2. 3. *Ex Museo Schadeloockiano.*
Fig. 4. *Ex Museo Mülleriano.*

J. C. Keller ad nat. pinxit. *G. P. Trautner sculps.*

ZES-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Van de verſcheidenheid der Ham-Doubletten, en van de reden van derzelver benaaming, reeds in de verklaaring van de Drie-en-twintigſte Plaat genoeg gezegd hebbende, zullen wy alleenlyk, in 't byzonder, agt geeven op het verſchil van de Geſtalte, om welke deeze van *Fig.* 1, 2, den naam voeren van *breede, getande Hammetjes.* Zy zyn, naamlyk, aan 't gaapende End byna zo breed, als de langte is aan de zyde van 't Scharnier, en de Oppervlakte is bezet met een menigte van uitpuilingen of ſcherpe en ſomtyds kromme Puntjes, naar Schubbetjes of Haakjes, en in 't algemeen naar Tandjes gelykende. Het verſchil van Kleur, dat ſommigen van deezen aart uit den groenen bruinagtig, anderen uit den roode of Oranjekleurig zyn, wyſt de Afbeelding genoegzaam aan.

Getande breede Hammetjes. TAB. XXVI.* *Fig.* 1, 2.

Van de Kapjes of Patellen zyn in 't Eerſte Deel reeds eenigen afgebeeld, waar van deeze twee *langwerpige* zo door de Geſtalte als door de Kleur verſchillen. Die van *Fig.* 3, wordt ook wel *de Lepel* genoemd, alzo haare inwendige holligheid aan 't eene end naauw, aan 't andere breed uitloopt. Van buiten is de Kleur wit, naar 't blaauwe trekkende, en van binnen heeft de holligheid, die zig hier voordoet, eenen Violetkleurigen Zoom. De andere, van *Fig.* 4, die men ook van binnen heeft willen verbeelden, zweemt meer naar de genen, welke men Schilden tytelt, of naar de Schuitswyze Patellen. Haare Schaal is niet zeer dik, van binnen roodagtig- of ros bruin, met eene blaauwagtig witte Vlak in 't diepſte van de holligheid: uitwendig graauwagtig bruin, met fyne Ribbetjes en Groefjes. Wy zullen, in 't vervolg, veel aartiger Patellen vertoonen.

Langwerpige Kapjes. *Fig.* 3, 4.

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Het Geſlagt der Pen- of Schroefhoorens, in 't Latyn *Strombi*, in 't Franſch *Vis* genaamd, bevat veele verſcheidenheden ten opzigt van de uitwendige Geſtalte, waar van wy reeds op de Agtſte Plaat, en op de Drie-en-twintigſte in het Eerſte Deel, de voorbeelden gezien hebben: maar, ten opzigt van het inwendige, komt het maakzel van deeze Hoorens nagenoeg overeen. De Afbeelding, *Fig.* 1, op deeze Plaat, geeft daar van een denkbeeld, waar in een ſoort van omwonden Pen, meeſt naar die van de zevende Figuur op gedagte Agtſte Plaat van 't Eerſte Deel gelykende, in doorſnyding wordt vertoond. Tot deeze gedaante kunnen ſommige Hoorens gebragt worden, met dezelven af te ſlypen; anderen, die wat dikker en ſteviger zyn, met dezelven door te zaagen. Hier ziet men, hoe de omwinding als om een ſoort van Spil geſchiedt, die uit-

Doorgeſneeden Pen of Schroefhooren. TAB. XXVII.* *Fig.* 1.

loopt tot in den Top van de Hooren, en deeze omwinding maakt dus, in dit Voorwerp, wel vyftien Verdiepingen. Het is gemakkelyker door verbeelding te begrypen, dan met woorden uit te drukken, hoe de Openingen, die zig hier vertoonen, gemeenschap met elkander hebben, en daar uit blykt, dat het Dier, 't welk dit slag van Hoorens bewoont, een zeer groote langte hebben moet, in de langsten van deeze Pennen; wanneer het zig van omtrent den Top, daar het altoos vast zit, tot aan de Mond-opening of daar buiten uitrekt.

Rystenbry Hoorentje. *Fig.* 2.

Het Hoorentje van *Fig.* 2, hoe zeer in Gestalte verschillende] van die op Plaat XVI, in dit Tweede Deel, vertoond zyn, behoort niettemin ook tot de *Buccina* of Trompethoorens. Want het heeft 'er de algemeene Kenmerken van, dat, naamelyk, de eerste draay of gier, aan de Mond opening, ongelyk grooter dan de anderen is en Buikig rond. Het is, bovendien, over 't geheel als met ronde Korreltjes begroeid, die 'er niet oneigen den naam aan geeven van *Rystenbry-Hoorentje.* De Mond is eenigermaate getand, de Kleur geelagtig wit, en de zelfstandigheid taamelyk dik en sterk.

Geroosterde Kinkhooren. *Fig.* 3.

De aartigheid van het Hoorentje *Fig.* 3, 't welk tot het zelfde Geslagt behoort, is daar in gelegen, dat de Oppervlakte als bekleed is met een Roosterwerk van verheven Ribben, die elkander kruisen; des men het gevoeglyk den naam van *Geroosterde Kinkhooren* geeven kan. De Kleur munt in dit Voorwerp zo zeer niet uit, dewyl het zig als met Weed-Asch bestreeken vertoont. Het is ook vry dik van Schaal.

Onvolmaakte Laphooren. *Fig.* 4.

Gelyk men van de getakte Vleugelhoorens, als daar zyn de Bootshaaken, Krabben, enz. vindt die onvolmaakt schynen te zyn, en dus van sommigen Wyfjes genoemd worden, vertoonende, als 't ware, slegts de beginzels der Takken of Punten; zo heeft men 'er ook, die zig van Gestalte als de Laphoorens, doch zonder Lap, vertoonen. Indien deeze aan de Top vry stomp zyn, dan noemt menze *Stompjes*, en deeze benaaming wordt, gelyk uit het Werk van RUMPHIUS blykt, ook wel gegeven aan zodanigen als deeze: zie zyne Vyf-en-dertigste Plaat Letter D: doch men vindt nog andere Stompen, die eigentlyker deezen naam voeren mogen; zie GUALTHIERI, Tab. 30, A. Wy noemen dan deeze een *Onvolmaakte Laphooren*; hoewel daar door niet willende beweeren, dat ze ooit een Lap- of Vleugelhooren zou geworden zyn. Zy is dun van Schaal, geel van Mond, en uitwendig met bruine Vlakken en Banden sierlyk getekend.

Wyd-Oog. *Fig.* 5.

Onder de Porseleinhoorens, die reeds in dit Werk voorgesteld zyn, komt 'er geene nader aan *Fig.* 5, dan die, welke onder den naam van Slangekop op de Dertiende Plaat in 't Eerste Deel is afgebeeld, en bladz. 19, beschreeven. Tot dergelyk slag van Kliphoorens behoort ook deeze, welke op eenen bruinen Grond geelagtig wit gestippeld is, met groote Plekken, en deswegen *Wyd-Oog* genoemd wordt, zynde aan den Rand zwart gezoomd. De Gestalte onderscheidtze nog taamelyk van de zogenaamde Slangekoppen.

AGT-

AGT-EN-TWINTIGSTE PLAAT.

Olykoek. TAB. XXVIII.* *Fig.* 1.

De Afbeelding, op 't midden van deeze Plaat, vertoont een Voorwerp, dat niet minder aartig is wegens zyne Geſtalte, dan wegens zynen zonderlingen naam. Men noemt het de *Olykoek*, om dat het naar het Gebak van deezen naam, in Kleur en Geſtalte, zweemt. RUMPHIUS zegt, dat men 'er den naam van *Hector* aan gegeven heeft, en daarom wil hy de dubbele Olykoek of die met Razynen, welke hier en daar zwarte Knobbeltjes heeft, *Ajax* genoemd hebben. De Indiaanen maaken 'er gebruik van, uit bygeloof: tot een behoedmiddel zulk een Hoorentje, dat naar hun denkbeeld getekend is, by zig draagende, wanneer zy ten ſtryde optrekken, en dit gaf aanleiding tot de gedagte naamen, die echter hier thans niet in zwang gaan. 't Is klaar, dat deeze Olykoeken, of geknobbelde Kinkhoorens, tot de *Buccina* behooren. Die welke groot, en met zogenaamde Rozynen wel voorzien zyn, houdt men zeer in waarde.

Oud Wyf. *Fig.* 2, 3.

De beide Afbeeldingen, *Fig.* 2, 3, hoewel aanmerkelyk verſchillende, behooren tot die, welke men *Oude Wyven* of Oud Wyfs Doubletten noemt. Zodanigen naam voeren die van zulk eene driehoekige Geſtalte, welke op zekere manier gerimpeld zyn, dat 'er den naam aan geeft: hoewel die ook mooglyk daar van afkomſtig is, dat zy in geſtalte naar de Venus-Kouſen zweemen. Hoe 't zy, deeze Doubletten behooren tot de *Chamæ*, in 't Franſch *Cames* genaamd, en in 't Nederduitſch by ſommigen Gaapers. Die van *Fig.* 2, zeer diep gevoord en breed geribd, met korte Puntjes aan 't Scharnier, heet eigentlyk *la Vieille ridée*, of het rimpelige Oud Wyf, waar van de Afbeelding by d'ARGENVILLE, Pl. 21, Letter B: de andere, die als geplooid is, met Letter K overeenkomende, betrekt hy tot de Venus-Schulpen, en noemtze de Orientaalſche, in tegenſtelling van de Occidentaalſche of Venus-Schulp met Haair. Dewyl men echter Ooſtindiſche Venus-Kousjes heeft, gelyk die op de Vierde Plaat van ons Eerſte Deel afgebeeld is; zie RUMPHIUS Pl. XLII. Lett. F.; zo baart dit ſlegts verwarring, en wy geeven derhalve aan die van de Afbeelding *Fig.* 3, op deeze Plaat, den naam van *Geplooid Oud Wyfs* Doublet.

Baſterde Strik-Doublet. *Fig.* 4.

De reden der benaaming van de *Strik-Doubletten*, in de verklaaring van de vierde Figuur op de Zesde Plaat van 't Eerſte Deel, opgegeven hebbende, zal ik hier maar kortelyk opmerken, dat deeze van *Fig.* 4, op de Agt-en-twintigſte Plaat, met regt den naam van *Baſterde Strik-Doublet* voeren mag, om dat zy ſlaauwer en niet zo duidelyk is getekend. Niettegenſtaande zy veel langwerpiger dan de Oude Wyven is, wordt zy doch tot het zelfde Geſlagt betrokken.

Geele Tyger-Doublet. *Fig.* 5.

Die van *Fig.* 5 verſchilt van de laatſtgemelden minder, en is insgelyks zeer verheven of rond van Schaal. Men noemt de zodanigen als deeze,

 we-

wegens haare Vlakken, *Tyger-Doubletten*, en deeze geele, om die van de anderen, welke rosagtig donker bruine Vlakken op een witten Grond heeft, te onderſcheiden. Dezelve zullen wy in 't vervolg vertoonen.

Negen-en-twintigste Plaat.

Switzers Broek doorgeſneeden. Tab. XXIX.* *Fig.* 1.

In de verklaaring van de Tweede Plaat, van dit Tweede Deel, hebben wy gezien dat de getakte Vaazen zeer naby komen aan de *Switzers-Broek*, een Hooren van dien naam, welke hier, in *Fig.* 1, doorgeſneeden vertoond wordt, om de inwendige ſtructuur te beſchouwen, welke grootelyks van die der doorgeſneeden Penhooren, op de Zeven-en twintigſte Plaat, verſchilt. Zo heeft ieder Geſlagt van Hoorens een inwendig maakzel, dat aan hetzelve byzonder eigen is, naar de omwindingen geſchikt zynde. Deeze Hooren vertoont zig, van binnen, als of eenige zogenaamde Peperhuizen of Trechters in malkander geſtoken waren. Men ziet dat de kleine windingen of draaijen, tot aan den Top toe, met de grooten overeenkomſtig zyn. Ook is 'er uit te zien, dat dit ſlag van Hoorens ook in 't midden als een ſoort van Spil hebben, die zig reeds in de Mond-opening vertoont.

Aardbey-Doublet. *Fig.* 2, 3.

Onder de Harten (*Cœurs*) of Hartgelykende Doubletten, behooren alle de genen, waar van de figuur eenigermaate de Geſtalte van een Hart uitdrukt. Zo zagen wy op de Agttiende Plaat, in 't Eerſte Deel, de Venus-Harten, en op de Negentiende een Nagelſchulp afgebeeld, die met haare weergaa een Hartgelykende Doublet formeert. Tot de zodanigen behooren ook de zogenaamde *Aardbey-Doubletten*, die haare benaaming hebben zo van de Geſtalte, als van de Oppervlakte en Kleur, in *Fig.* 2, 3, vertoond. Hoewel zy, naamelyk, niet vol rond zyn, komt doch de Geſtalte vry naa aan die van eene Aardbezie; de Oppervlakte is insgelyks, door de dwarſe inſnydingen van de Ribben of Tekening, als met Korreltjes bezet, en de Kleur zweemt 'er zodanig naar, dat men zelfs Witte en Roode heeft. Die van de tweede Figuur wordt deswegen een witte, die van de derde een roode Aardbey-Doublet geheeten. Op de Twintigſte Plaat zagen wy, in 't midden, een witte rood geſtipte Aardbeſie.

Karthageenſche. *Fig.* 4.

De rondagtige Geſtalte doet de gene, welke in *Fig.* 4 vertoond wordt, aanmerkelyk verſchillen van de Aardbey-Doubletten. Zy komt nader aan die, welke men, wegens de plaats van haare afkomſt, *Karthageenſche* noemt; als zynde, dwars over de Ribben, met bruine Streepen gebandeerd, of ook wel *Feitama*-Doubletten, naar de eerſte bezitters. Hoewel zy thans niet in aanmerkelyke agting zyn, kan men 'er doch den naam van fraaije Schulpen niet aan weigeren.

Die

Die van *Fig.* 5 mag, wegens de Kleur, met regt den naam voeren van *Groene* Aardbey-Doublet. Deeze is als met Schubbetjes gekarteld. De laatste schynt, zo min als de naastvoorgaande, uit Oostindie afkomstig te zyn.

Groene. *Fig.* 5.

DERTIGSTE PLAAT.

Toen wy, in de verklaaring der Vierde Plaat van dit Tweede Deel, van de Tepelbakken spraken, merkten wy aan, dat 'er zo wel ongekroonde als Gekroonde. Dus is het ook waar, dat men behalve die, waar in een zeer zigtbaare Tepel aan 't end is, welke 'er den naam aan geeft, ook Tepelbakken vindt zonder Tepel; waar van de middelste Figuur, op deeze dertigste Plaat, een voorbeeld geeft. Die gene, welke bovendien zulk eene Kruikswyze Gestalte hebben, als deeze, noemt men *Jakoba-Kruiken*, naar de bekende Kannetjes van dien naam, onder de Oudheden betrekkelyk. De Schaal is niet zeer dik, van buiten Kaneelkleurig en somtyds wit, hoedanigen de raarsten zyn. Men vindt 'er ook met een Knopje of kleine Tepel, en zy vallen wel grooter als deeze Afbeelding, doch zo groot niet als de gewoone Tepelbakken.

Jakoba-Kruik. TAB. XXX.* *Fig.* 1.

Het Hoorentje, dat in *Fig.* 2 van de bovenkant, en in *Fig.* 3 van de onderkant is voorgesteld, voert den naam van *Kwalle-Bootje*, volgens RUMPHIUS; om dat het Dier bestaat in een slymige Worm, naar de Kwallen gelykende, die ter langte van een Vingerlid buiten de Opening der Schaal opwaards uitsteekt, terwyl het Hoorentje op het Zeewater dryft, gelyk de Nautilussen. Sommigen hebben het, om die reden, het blaauwe Nautilusje genoemd, en het schynt tot geen ander Geslagt te behooren, hoewel d'ARGENVILLE het onder de Maanhoorens plaatst: want de Mond-opening eer driehoekig is dan rond. Van onderen heeft dit Hoorentje een schoone Violette, van boven, daar de Top is, eene witagtige Kleur, gelyk uit de Afbeeldingen op deeze Plaat blykt. Zelden vallen zy veel grooter, als zynde, volgens RUMPHIUS, ongevaar een Duim breed. De Schaal is zeer dun en teer, en het Dier vertoont zig als Krystallyn, glinsterende zeer sterk in 't duister. Men zag 'er, somtyds, omtrent de Molukkische Eilanden, geheele Schoolen van in Zee dryven, komende uit het Oosten; die dan mooglyk ook wel geleegenheid kunnen geeven tot het Vuuren van de Zee by nagt.

Kwalle-Bootje. *Fig.* 2, 3.

Wy besluiten dit Deel, met de Afbeelding van een byzonder slag van Eende-Mosselen, die uit vyf Schulpen samengesteld zyn. Men geeft 'er den naam aan van *Eende-Mossel* of *Eende-Schulp*, en somtyds dien van *Langhals*: hoewel by sommigen nog andere Eende-Schulpen en Langhals-Doubletten voorko-

Eende-Mossel. *Fig.* 4, 5.

komen, die ſlegts tweekleppig zyn. De eerſtgemelde benaaming komt van het belachelyke en reeds algemeen verworpen denkbeeld, dat de Schotſche Rotganſen, of Wilde Zee-Eenden, uit dergelyke Schulpen voortkomen zouden, die aan Boomſtammen groeiden: weshalve menze ook wel *Boom-Moſſelen* getyteld heeft. Dit laatſte is zeker, doch de aangroeijing, naar 't ſchynt, ſlegts toevallig, even als de Oeſters, in de Weſtindiën, aan in 't Water ſtaande Boomen, en hier, zo wel als de Moſſelen, aan Paalen, Steenen, en allerley in Zeedryvend Houtwerk, doch vooral aan de Zee-Tonnen en derzelver Kettingen, groeijen. Dus vindt men deeze Eende-Moſſelen ook wel aan vervuilde Schepen, in Zee dryvende of geſtrande Wrakken, Maſten of ander Houtwerk, in menigte, ja by duizenden, aangegroeid.

De Moſſel beſtaat vooreerſt uit twee tegenover elkander geplaatſte groote ovaale Schulpen, daar zig twee andere driehoekige Schulpjes op zyde aanvoegen, die door een lang en ſmal uitgehold Schulpje ſamengehecht zyn. Natuurlyk openen zy zig op zyde, en geeven daar eenige Haairagtige Vezelen uit, waar mede het in deeze Schulpen beſlooten Dier zyn Voedzel vangt. Met geweld de Schulpen openende, gelyk in *Fig.* 5, zo vertoonen zig deeze Haairige Vezelen daar binnen, De Kleur is byna Zilverwit, met de Naaden rood- of geelagtig. Voorts ſtaan deeze Eende-Moſſelen op een lange Steel, die in 't leven naar een Darm gelykt, van dikte als een Duim of Vinger is, en ſomtyds wel een Voet lang: doch door opdrooging een dergelyke gedaante krygt als in deeze Afbeeldingen. Dit Schulpdier behoort, met de Zee-Pokken van de Tweede Plaat, tot het Geſlagt der Lepaden, in 't Engelſch *Barnacles* genaamd.

EINDE VAN 'T TWEEDE DEEL

XXVI.*

Fig. 1. 3. 4. Ex Museo Mülleriano.
Fig. 2. Ex Museo Schadeloockiano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. G. P. Trautner sculps.

4 Atrombus aranius
on a young [illegible]

XXVII*

Ex Museo Mülleriano.

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 Cytherea maculata

Fig. 1. 3. 4. Ex Museo Schadeloockiano.
Fig. 2. & 5. Ex Museo Mülleriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *G. P. Trautner sculpsit.*

1. Strombus Gigas
Ungrown

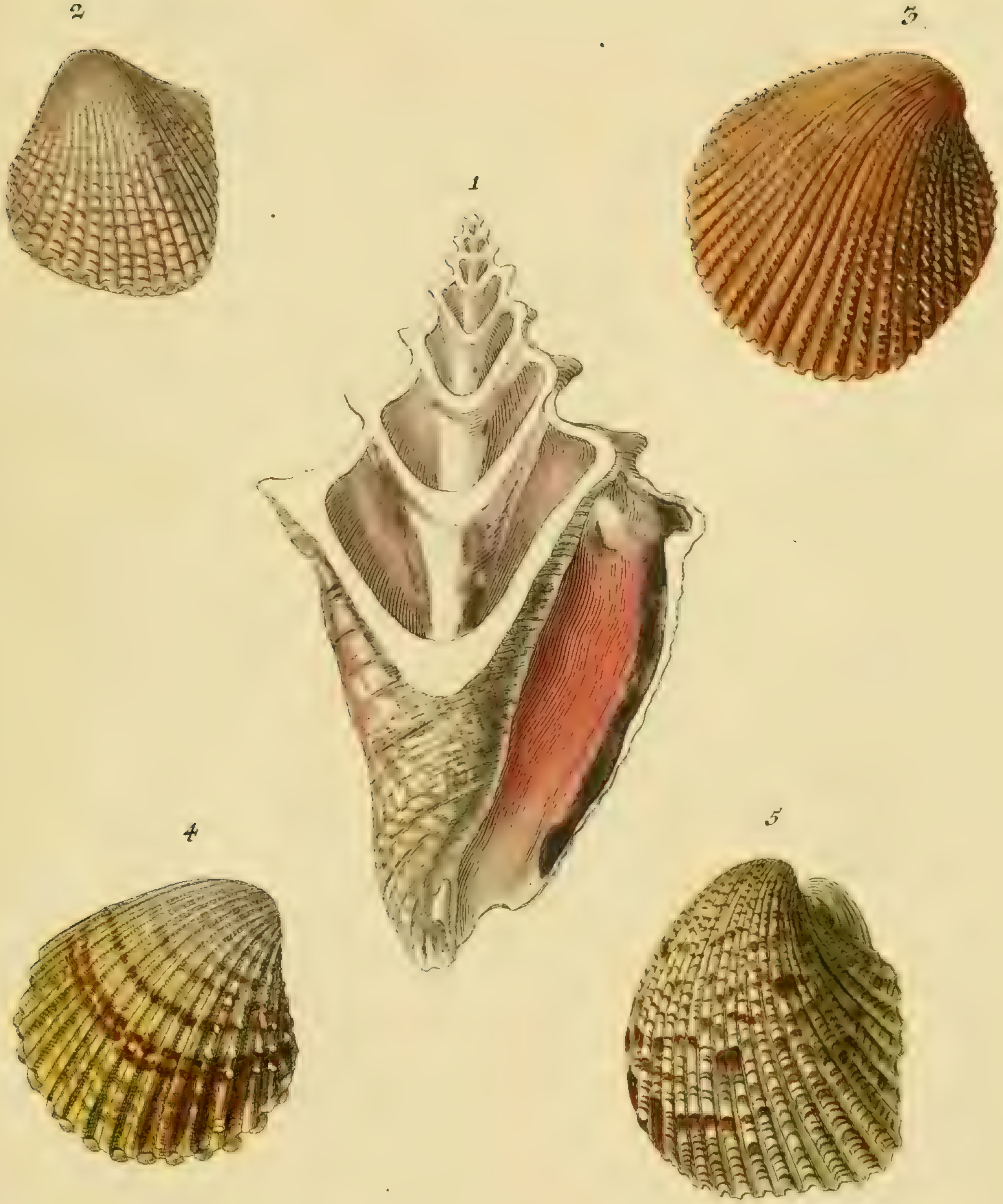
2 Cardium [illegible]

3 Cardium [illegible]

4 Cardium [illegible]

5 Cardium me[illegible]

XXIX.*

Ex Museo Mülleriano.

J. C. Keller ad nat. pinxit. *G. P. Trautner sculpsit.*

XXX

Ex Museo Mülleriano.